

Súd: Krajský súd Bratislava
Spisová značka: 9Co/75/2019
Identifikačné číslo súdneho spisu: 1516215841
Dátum vydania rozhodnutia: 22. 05. 2020
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Roman Huszár
ECLI: ECLI:SK:KSBA:2020:1516215841.4

Uznesenie

Krajský súd v Bratislave v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Romana Huszára a členiek senátu JUDr. Magdalény Florekovej a JUDr. Zuzany Posluchovej v právnej veci žalobcu: U.. H. W., nar. XX.XX.XXXX, bytom Š. XXXX/XX, W., proti žalovanému: News and Media Holding, a. s., so sídlom Einsteinova 25, Bratislava, IČO: 47 256 281, zastúpenému: SCHWARZ advokáti s. r. o., advokátska kancelária so sídlom Podbrezovská 40, Bratislava, IČO: 36 858 285, a Škubla & Partneri s. r. o., so sídlom Digital Park II, Einsteinova 25, Bratislava, IČO: 36 861 154, o ochranu osobnosti a náhradu nemajetkovej ujmy, na odvolanie žalobcu proti rozsudku Okresného súdu Pezinok č. k. 39C/9/2017-295 zo dňa 24. októbra 2018, takto

rozhodol:

Odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie z r u š u j e a vec mu vracia na ďalšie konanie.

odôvodnenie:

1. Napadnutým rozsudkom súd prvej inštancie zamietol žalobu, ktorou sa žalobca domáhal ospravedlnenia a náhrady nemajetkovej ujmy vo výške 50 000,- €. Žalovanému priznal náhradu trov konania v rozsahu 100 %.

1.1. Svoj rozsudok právne odôvodnil ustanoveniami § 11 a § 13 Občianskeho zákonníka, článkom 19 a článkom 26 ods. 1 a 4 Ústavy SR a § 1 ods. 1 zákona č. 125/1996 Z. z. o nemorálnosti a protiprávnosti komunistického systému s poukazom i na jeho preambulu. Súd prvej inštancie uviedol, že dokazovaním, ktoré vo veci vykonal mal súd za preukázané, že žalobca sa stal dňa 1. januára 1988 sudcom Československej socialistickej republiky (ďalej aj „ČSSR“). Žalobca od 1. januára 1988 až doposiaľ vykonával a vykonáva funkciu sudcu na Okresnom súde Bratislava V (predtým Obvodný súd Bratislava 5), pričom pôsobil a pôsobí na trestnoprávnom úseku. Podľa hodnotenia sudcu zo dňa 31. marca 2014 (vykonaného v zmysle zákona č. 385/2000 Z. z.) bol výsledkom hodnotenia žalobcu verdikt „výborný“ a počet bodov 100. Ďalej mal preukázané, že štátna občianka Československej socialistickej republiky B. E. vycestovala na platné cestovné doklady dňa 31. augusta 1987 na 20-dňový súkromný pobyt do Socialistickej federatívnej republiky Juhoslávia so stanoveným termínom návratu späť do republiky dňa 20. septembra 1987. Termín návratu späť do vlasti nedodrжала, ani nepožiadala československý zastupiteľský úrad o predĺženie doby pobytu v zahraničí, a tak odo dňa 21. septembra 1987 zostala už bez ďalšieho súhlasu československých úradov v cudzine, pričom sa zdržiavala v Juhoslávii, v Belehrade, v motoreste Tisíc ruží. Začalo sa proti nej trestné stíhanie pre trestný čin opustenia republiky podľa § 109 ods. 2 Trestného zákona č. 140/1961 Zb. Vyšetrením bolo zistené, že obvinená chce vycestovať do Kanady za dcérou X., ktorá ako mladistvá v roku 1987 vycestovala na pozvanie otca D. E. do Kanady, odkiaľ sa späť do republiky nevrátila. Po skončení vyšetrovania bola na B. E. podaná obžaloba. Obvodný súd Bratislava 5 v senáte zloženom z predsedu senátu U.. H. W. a členov senátu Y. F. a P. W. na hlavnom pojednávaní konanom dňa 15. januára 1988 v Bratislave rozhodol rozsudkom sp. zn. 1T 7/88 tak, že obžalovanú B. E. uznal vinnou zo spáchania trestného činu opustenia republiky podľa § 109 ods. 2 Trestného zákona, nakoľko ako československá štátna občianka zostala bez povolenia v cudzine, a odsúdil ju k trestu odňatia slobody v trvaní dva roky.

1.2. Dňa 14. septembra 2016 zverejnil portál K..Y..sk <M.:/..Y..X.> článok s názvom: „Zverejnili mená sudcov, ktorí posielali do basy za pokus o útek na Západ. Mnohí súdia dodnes“ a informoval v ňom okrem iného aj o tom, že Ústav pamäti národa (ÚPN) zverejnil zoznam 13-tisíc ľudí, ktorí boli v rokoch 1977 až 1989 súdení za nedovolené opustenie republiky (paragraf 109 Trestného zákona) či naopak neoprávnené vniknutie na územie štátu (paragraf 110 Trestného zákona). V článku sa uvádza, že na internete sa dajú nájsť už aj mená 228 sudcov či predsedov senátov, 158 prokurátorov a 86 vyšetrovateľov, ktorí sa na perzekúcii obyvateľov východného bloku podieľali, pričom všetky údaje sa zatiaľ týkajú len vtedajšieho Západoslovenského kraja. Súd prvej inštancie zároveň zistil, že žalovaný je vydavateľom periodickej tlače, mimo iného vydáva aj týždenník s názvom F. X T.. F. L. zaslal vo štvrtok, dňa 29. septembra 2016, e-mail P. F. Y., hovorcovi Krajského súdu v Bratislave, v ktorom adresoval trom sudcom, a to U.. H. W., U.. P. W. a U.. Q. W. otázky nasledovného znenia: „Ústav pamäti národa (ÚPN) zverejnil zoznam vykonávateľov súdnych perzekúcií počas komunizmu v rokoch 1977 - 1989, menovite čo sa týka § 109 (tzv. nedovolené opustenie republiky). V danej dobe ste aj vy odsúdili ľudí za tento paragraf Trestného zákona. Podľa ÚPN komunistický režim v Československu v danej dobe preukázateľne porušoval základné ľudské práva, k dodržiavaniu ktorých sa zaviazal aj podpisom medzinárodných dohovorov (konkrétne Medzinárodný pakt o občianskych a politických právach a Medzinárodný pakt o hospodárskych, sociálnych a kultúrnych právach, ČSSR sa zaviazala podpisom na Helsinskej konferencii v roku 1975, následne oba dokumenty ratifikovalo Federálne zhromaždenie a po zverejnení v Zbierke zákonov v októbri 1976 vstúpili do platnosti). ÚPN tvrdí, že je otázne, či môžu dodnes aktívni sudcovia, ktorí súdili za paragraf 109, ďalej vykonávať svoju prax a ministerka spravodlivosti SR D. N. sa pre náš týždenník vyjadrila: „V tejto situácii je na zvážení každého jedného sudcu jeho pôsobenie vo funkcii.“ Ako vnímate fakt, že podľa ÚPN boli rozsudky nielen amorálne, ale aj protiprávne? Zvážite zotrvanie vo funkcii sudcu?“ F. L. v e-maile poprosil P. F. Y. o preposlanie otázok týmto trom sudcom a uviedol, že odpovede by potreboval najneskôr do utorka do 12:00 hod. P. F. Y. zaslal F. L. v utorok, dňa 4. októbra 2016 o 12:01 hod. e-mail s vyjadreniami sudcov U.. P. W. a U.. Q.H. W.. P. F. Y. zaslal F. L. v utorok, dňa 4. októbra 2016, o 12:08 hod., e-mail s vyjadrením sudcu U.. H. W., pričom uviedol, že mu bolo iba pred chvíľou doručené. Vyjadrenie U.. H. W. k položeným otázkam znelo: „K uvedeným otázkam sa nevyjadrujem. Na margo takýchto rozhodnutí, kedy som ako sudca postupoval podľa vtedy platného práva, uvádzam, že u mnohých takto odsúdených osôb došlo k rehabilitácii, o ktorej som v niekoľkých prípadoch aj osobne rozhodol.“ V spoločenskom týždenníku F. X dní z 20. októbra 2016 v čísle 42, ročník XXVI, na stranách 34-36, aj na internetovej stránke K..F..sk bol dňa 20. októbra 2016, uverejnený článok s titulkom: „Zločinci v talároch?“ a s podtitulkom: „Za komunizmu súdili za úteky na Západ dodnes pôsobia ako prokurátori a sudcovia.“ Súd prvej inštancie text predmetného článku vo svojom rozsudku citoval. Pod textom článku bolo uvedené meno a priezvisko jeho autora: F. L.. Vo vyhlásení zo dňa 26. októbra 2016 uviedla podpísaná P. W., že je matkou sudcu Okresného súdu Bratislava V a vyhlásila, že z článku pod názvom „Zločinci v talároch?“ uverejneného v týždenníku Plus 7 dní z 20. októbra 2016 je zdesená a jej psychický stav sa diametrálne zhoršil, čo potvrdzuje i priložená lekárska správa. Lekársky nález psychiatra P. Q. Ž. zo dňa 25. októbra 2016 sa týkal kontrolného psychiatrického vyšetrenia P. W. a uvádzal, že pacientka je liečená pre depresívnu poruchu, cítila sa dobre, bez výkyvov, pričom od minulého týždňa sa to zmenilo, v novinách bol uverejnený článok, ktorý označuje jej syna ako zločinca, odvtedy nemôže spať, je bez nálady, spolu s manželom sa trápia, nechutí jej jesť. V liste zo dňa 2. novembra 2016 napísali žalobcovi jeho priatelia, manželia W. a F. X. okrem iného i to, že vzhľadom na to, čo bolo o žalobcovi uverejnené v týždenníku F. X T., utrpelo ich priateľstvo vážnu ranu a vzhľadom na svoje zamestnanie sa s ním nemôžu ďalej stretávať a ich priateľský vzťah sa musí skončiť. Súd prvej inštancie ďalej vo svojom rozhodnutí opísal výpovede jednotlivých v konaní vypočutých svedkov a M. W., P. X., Y. O., F. X., W. X., F. T., E. O. B. F., F. L., H. D., P. D., P. F., U. U..

1.3. Súd prvej inštancie v odôvodnení svojho rozsudku poukázal na judikatúru najvyšších súdnych autorít, konkrétne na nález Ústavného súdu SR z 12. apríla 2017, sp. zn. II. ÚS 224/2016, nález Ústavného súdu ČR zo 14. apríla 2015, sp. zn. II. ÚS 2296/14, nález Ústavného súdu ČR z 11. novembra 2005, sp. zn. I. ÚS 453/03 a rozhodnutie Ústavného súdu SR z 18. septembra 2012, sp. zn. II. ÚS 340/09. Pri posudzovaní zverejneného článku ako celku dospel súd k záveru, že cieľom v ňom zverejnených skutkových tvrdení a hodnotiacich úsudkov nebolo uraziť, ponižovať či diskreditovať v ňom menovito kritizované osoby (sudcov a prokurátorov), medzi ktorými bol i žalobca, ale poukázať na temnú éru našej minulosti, informovať o princípoch komunistickej justície, vyjadriť podporu obetiam komunizmu, rozprúdiť spoločenskú diskusiu a v neposlednom rade aj nastoliť otázku verejného záujmu,

či prokurátori a sudcovia, ktorí v období komunizmu stíhali a súdili ľudí podľa § 109 Trestného zákona a sú dodnes vo svojich funkciách, v nich majú aj zotrvať, a či ich možno označiť za zločincov. Súd prvej inštalácie nespochybnil to, že zverejnený článok zasiahol do osobnostných práv žalobcu, v rodinnej, priateľskej, či pracovnej sfére, no dodal, že zo strany žalovaného sa zverejnením predmetného článku jednalo o oprávnený zásah do osobnostných práv žalobcu, ktorý je sudcom, a teda osobou verejného záujmu, u ktorej sú hranice prijateľnej kritiky (oproti bežným občanom nevykonávajúcim verejné funkcie v štáte) výrazne rozšírené. Žalovaný zverejnením predmetného článku realizoval svoje ústavné právo na slobodu prejavu v súlade s čl. 26 Ústavy Slovenskej republiky, a hoci zverejnením predmetného článku došlo k zásahu do práva na ochranu osobnosti žalobcu, nemožno takýto zásah považovať za neoprávnený, nakoľko z konkrétnych okolností posudzovanej veci vyplynulo, že tento zásah nepresiahol hranice primeranosti.

1.4. K námietke žalobcu, že žalovaný o žalobcovi uverejnil nepravdivé informácie, prvoinštančný súd uviedol, že táto sa javí byť celkom zjavne nenáležitá. Vykonaným dokazovaním súd zistil, že v predmetnom článku zverejnil žalovaný o žalobcovi iba dve konkrétne skutkové tvrdenia, ktoré mali priamu informačnú hodnotu vo vzťahu k osobe žalobcu. Prvým bolo skutkové tvrdenie: „Na Okresnom súde Bratislava V súdi U.. H. W., ktorý ešte v roku 1988 - teda rok pred pádom totality - vyniesol dvojročný trest nad neprítomnou B. E., ktorá bola vinná za to, že cez Juhosláviu vycestovala s dcérou, ktorej sa cnelo za otcom.“, ktoré tvrdenie sa vykonaním dokazovaním preukázalo ako pravdivé. Druhým bolo skutkové tvrdenie: „Sudcovia W. a W. nám odpísali, že sa vyjadrovať nebudú.“, ktoré sa vykonaním dokazovaním takisto preukázalo ako pravdivé. K námietke žalobcu, že žalovaný žalobcu oslovil, aby sa k predmetnej veci vyjadril len prostredníctvom e-mailu, pričom s historikmi z ÚPN konzultoval vec osobne, možno uviesť, že ak bol žalobca pred zverejnením predmetného článku oslovený sprostredkované - prostredníctvom kvalifikovaného súdneho aparátu (hovorcu Krajského súdu v Bratislave), jednalo sa o štandardný a zaužívaný postup používaný médiami pri kontakte so sudcami. Treba prisvedčiť argumentácií žalovaného v tom, že osobný kontakt vo vzťahu k sudcom je často nemožný, nakoľko občan, či už účastník konania alebo novinár, nemá praktickú možnosť sa nechať prepojiť na konkrétneho sudcu, a novinár je odkázaný na hovorcu a účastník konania na infocentrum. Taktiež treba uviesť, že žiadny právny predpis neprikazuje novinárovi to, aby sa osobne stretol s osobou, o ktorej chce vo svojom článku písať. K námietke žalobcu, že žalovaný v predmetnom článku nezverejnil kompletne informácie o historických a právnych súvzťažnostiach, teda neinformoval verejnosť objektívne, súd poznamenal, že predmetný článok nebol uverejnený v periodiku určenom odbornej verejnosti typu Historická revue či Justičná revue a pod., (kde by bolo komplexné a objektívne hodnotenie historických či právnych súvislostí obdobia rokov 1977 - 1989 určite namieste) ale v týždenníku, ktorý má prívlastok spoločenský a judikatúrou Ústavného súdu SR je označovaný za „bulvárny“. Teda v periodiku určenému pre najširší okruh čitateľov a nie pre odborníkov, pričom autorom článku bol novinár, ktorý je laikom, a nie špecialistom na oblasť práva, resp. histórie. Zverejnený článok nemal ambíciu informovať čitateľov o odborných záležitostiach, preto nemožno dôvodne očakávať, že ním poskytované informácie a ich celkové vyznenie bude úplne presné či dokonca objektívne. Inými slovami povedané, od žalovaného, ktorý je vydavateľom spoločenského týždenníka, určeného pre najširší okruh čitateľov, nemožno dôvodne očakávať, že bude suplovať úlohu vydavateľov periodík určených pre odbornú verejnosť, a pokiaľ teda aj v zmysle citovanej judikatúry od spoločenského týždenníka nemožno očakávať presnosť právnického časopisu, boli žalobcom uvádzané požiadavky na obsah zverejneného článku značne nereálne. Na tomto mieste prvoinštančný súd pripomenul, že je chybou žalobcu, že potom, ako ho autor v procese prípravy článku oslovil s otázkami a poskytol mu možnosť na vyjadrenie, túto svoju možnosť nevyužil a neposkytol autorovi ďalšie informácie, napríklad o tom, že rozhodovanie o obžalobách páchatel'ov trestných činov podľa § 109 a § 110 Trestného zákona prebiehalo v senáte zloženom z predsedu senátu a dvoch prísediacich sudcov, ktorí mohli predsedu senátu prehlasovať, resp. o tom, že on ako sudca súdil v súlade s vtedy platnou ústavou a zákonmi ČSSR, ktoré nepoznali prednosť medzinárodných zmlúv pred ustanoveniami vnútroštátneho práva. Z vykonaného dokazovania vyplynulo, že autor článku do obsahu zverejneného článku zakomponoval tie vyjadrenia sudcov, ktoré mu prišli. Najmä vyjadrenie U.. P. W. celkom výstižne verejnosti ozrejmilo laickej verejnosti, že tak ako dnes, aj pred rokom 1989 bol sudca pri uplatňovaní práva viazaný platnými právnymi predpismi, pričom v prípade, ak by nepostupoval podľa vtedy platného práva, hrozilo by mu disciplinárne konanie. Vo zverejnenom článku taktiež odznelo stanovisko podpísané piatimi sudcami Najvyššieho súdu SR, v ktorom dotknutí sudcovia verejnosti ozrejmili, že v danom čase nebola ústavne daná úprava prednosti medzinárodnej zmluvy pred zákonom. Za toho stavu dospel súd k záveru, že žalovaný v zverejnenom článku poskytol laickej verejnosti dostatok informácií pre utvorenie si názoru.

1.5. K námietke žalobcu, že ÚPN samotným zverejnením zoznamu nositeľov súdnych perzekúcií porušil zákon o ÚPN, resp. článok 2 ods. 2 Ústavy SR, považoval súd prvej inštancie za nutné uviesť, že predmetom rozhodovania súdu nebolo to, či ÚPN zverejnením zoznamu nositeľov súdnych perzekúcií porušil zákon o ÚPN, resp. článok 2 ods. 2 Ústavy SR, ale to či žalovaný v zverejnenom článku zverejneným nepravdivých tvrdení zasiahol do práva žalobcu na ochranu jeho osobnosti, či sa má za to žalovaný žalobcovi verejne ospravedlniť, a či mu má zaplatiť požadovanú nemajetkovú ujmu vo výške 50 000,- €. Je nesporné, že prvotným podkladom pre napísanie zverejneného článku bolo zverejnenie zoznamu nositeľov súdnych perzekúcií zo strany ÚPN a autor zverejneného článku z tohto zoznamu nepochybne vychádzal. Pokiaľ sa teda žalobca pri doplnení žaloby domnieval, že pôvodcom zásahu do jeho práva na ochranu osobnosti bol ÚPN, ktorý nezákonným zverejnením zoznamu nositeľov súdnych perzekúcií poskytol autorovi prvotný podklad pre napísanie zverejneného článku, bolo nutné žalobcovi pripomenúť, že po podaní žaloby mal procesnú možnosť rozšíriť okruh subjektov na žalovanej strane aj o ÚPN a zmeniť svoju žalobu. Žalobca sa vo vzťahu k súdu prihlásil k svojej odbornej profesniti právnika a taktiež bol od podania žaloby až do 22. októbra 2018 v spore zastúpený advokátom, súd preto vo vzťahu k žalobcovi nemal osobitnú poučovaciu povinnosť ozrejmiť žalobcovi, ako má v spore procesne postupovať, resp. ako má svoj žalobný petit upraviť, aby bol v spore úspešný (článok 11 ods. 3 C.s.p.). V zmysle zásady nemo iudex sine actor preto súd prvej inštancie meritórne neskúmal, či ÚPN zverejnením zoznamu nositeľov súdnych perzekúcií porušil alebo neporušil zákon o ÚPN. K námietke žalobcu, že zákon č. 125/1996 Z. z. o nemorálnosti a protiprávnosti komunistického systému je v niektorých svojich ustanoveniach protiústavný, prvoinštančný súd žalobcovi pripomenul, že úlohou všeobecného súdu nie je posudzovať súladnosť zákona s Ústavou SR, táto kompetencia je vyhradená jedine Ústavnému súdu SR. Všeobecný súd môže síce prerušiť svoje konanie a dať návrh ústavnému súdu na preskúmanie súladu zákona, ktorý hodlá v konaní aplikovať, s ústavou, avšak len za stavu, že sa pri svojej rozhodovacej činnosti domnieva, že zákon, ktorý hodlá aplikovať, je v rozpore s ústavou, s ústavnými zákonmi a s medzinárodnými zmluvami, s ktorými vyslovila súhlas Národná rada Slovenskej republiky a ktoré boli ratifikované a vyhlásené spôsobom ustanoveným zákonom. Aj vzhľadom k tomu, že znenie zákona č. 125/1996 Z. z. o nemorálnosti a protiprávnosti komunistického systému je v podstatnej časti totožné so znením českého zákona č. 198/1993 Sb. o protiprávnosti komunistického režimu a o odporu proti nemu, ktorý už v minulosti úspešne prešiel testom ústavnosti zo strany Ústavného súdu Českej republiky (viď Pl. ÚS 19/93 z 21.12.1993), nemal prvoinštančný súd žiadnu pochybnosť o tom, že v posudzovanej veci má aplikovať aj zákon č. 125/1996 Z. z. o nemorálnosti a protiprávnosti komunistického systému.

1.6. K námietke žalobcu, že v predmetnom článku sú uvedené informácie tak, aby článok čitateľa zmiatol a cielene naviedol na utvorenie názoru, že žalobca je zločincem, nakoľko medzi titulkom článku a jeho obsahom je organická väzba, kedy obsah článku úplne korešponduje s titulkom článku, súd uviedol, že z vykonaného dokazovania síce vyplynulo, že medzi titulkom predmetného článku a jeho obsahom existuje organická väzba, avšak v posudzovanej veci je kľúčovou skutočnosťou to, že titulok je zakončený otáznikom. Titulok teda aj v kontexte obsahu zverejneného článku iba nastoľuje otázku polemického charakteru (Sú prokurátori a sudcovia, ktorí v období komunizmu stíhali a súdili ľudí podľa § 109 Trestného zákona a sú dodnes vo svojich funkciách, zločincami v talároch?), pričom v samotnom obsahu predmetný článok priamo žiadneho z dotknutých prokurátorov a sudcov (a teda ani žalobcu) za zločincu neoznačuje. Titulok tak v kontexte predmetného článku navádza čitateľa na to, aby si na nastolenú otázku polemického charakteru odpovedal sám. Titulok nie je zakončený bodkou (teda nekonštatuje, že dotknutí prokurátori a sudcovia zločincami sú), ani výkričníkom (teda žiadneho z dotknutých sudcov a prokurátorov za zločincu priamo neoznačuje), jeho zverejnením teda žalovaný nijako neporušuje zásadu prezumpcie nevinu, ako sa to mylne domnieva žalobca. Hoci je titulok expresívny, provokatívny i zveličený, nutno žalobcovi pripomenúť funkciu titulku definovanú judikatúrou, ktorá je upútať a zaujať čitateľa k tomu, aby si článok prečítal a až na tomto základe si osvojil tlačou ponúkané informácie a urobil si o nich vlastný úsudok. V posudzovanej veci súd prvej inštancie nevidel žiaden dôvod odkláňať sa od právneho názoru Ústavného súdu SR vyjadreného v obdobnej veci, že „vychádzajúc z tejto funkcie titulku možno aj z hľadiska ochrany práva na súkromie dotknutých osôb vo všeobecnosti akceptovať a tolerovať, že sa v titulku objavujú expresívnejšie, provokujúce či zveličujúce vyjadrovacie prostriedky, a to zvlášť vtedy, ak ide o médium bulvárneho typu, ku ktorým denník F. X. T. v zásade možno zaradiť.“ Najmä nie za stavu, keď na strane dotknutej osoby domáhajúcej sa ochrany práva na súkromie stojí osoba verejného záujmu (sudca, t.j. ústavný činiteľ disponujúci jednou zo zložiek

štátnej moci), u ktorej sú hranice prijateľnej kritiky oproti ostatným občanom výrazne rozšírené. Za toho stavu súd prvej inštancie žalobu ako nedôvodnú v celom rozsahu zamietol.

1.7. Na záver odôvodnenia napadnutého rozhodnutie súd prvej inštancie dodal, že otázku polemického charakteru uvedenú v nadpise predmetného článku si aj priemerne zdatný právnik po jeho dôkladnom prečítaní dokáže zodpovedať tak, že trestné stíhanie občanov ČSSR označených zákonmi vtedajšej ČSSR za páchatelov trestného činu opustenia republiky podľa § 109 Trestného zákona č. 140/1961 Zb. bolo jedným zo zločinov komunistického režimu ČSSR, avšak vyšetrovateľov, prokurátorov a sudcov, ktorí sa na tomto trestnom stíhaní občanov ČSSR podieľali nemožno a priori označiť za zločincov, nakoľko v období rokov 1977 - 1985 boli viazaní zákonmi tohto režimu, ktorý nepoznal prednosť medzinárodných zmlúv pred zákonom, robili si len svoju prácu, a ak by si ju nerobili podľa vtedy platných zákonov, museli by čeliť pomste režimu v podobe disciplinárnych stíhaní. Nakoľko sa po novembri 1989 nástupnícke štáty ČSSR s takými vyšetrovateľmi, prokurátormi a sudcami vo svojom zákonodarstve nevysporiadali tak, že by ich zbavili po roku 1989 funkcií, dokáže zodpovedať otázku polemického charakteru nastolenú v predmetnom článku (či majú aj naďalej zotrvať vo funkciách) aj priemerný čitateľ tak, že to záleží od ich osobného rozhodnutia. Pokiaľ žalovaný vo svojich podaniach naznačoval, že žalobca svojimi písomnými podaniami naplnil znaky skutkovej podstaty trestného činu podľa § 422d Trestného zákona č. 300/2005 Z. z., žalobca svoje podania adresoval súdu, nie verejnosti. Pokiaľ sa však žalobca snažil ospravedlniť zločiny komunistického režimu ČSSR aj na verejne prístupných pojednávaniach Okresného súdu Pezinok, mohlo by byť jeho konanie predmetom vyšetrovania orgánov činných v trestnom konaní, pričom tieto orgány môžu mať k dispozícii aj všetky zvukové nahrávky z pojednávania. Slová žalobcu o hrozjacej tretej svetovej vojny a snaha obhájiť ustanovenie § 109 Trestného zákona ČSSR aj poukazom na to, že občania ČSSR mohli slobodne cestovať do zahraničia, len na to potrebovali povolenie, sa v kontexte vykonaného dokazovania ukázali byť celkom zjavne nenáležitú. Žalobcovi treba pripomenúť, že 14 dní po uvedení do funkcie sudcu ČSSR vyniesol rozsudok nad osobou ktorá z ČSSR do cudziny vycestovala s platným povolením. Pokiaľ sa žalobca neustále snažil svoju rozhodovaciu činnosť do roku 1989 obhájiť tým, že len postupoval podľa vtedy platného zákona, je možné, že aj žalobca si raz dokáže uvedomiť tú skutočnosť, že nespravodlivosť zostane vždy nespravodlivosťou, aj keď sa zahalí do pláštia zákona.

1.8. O trovách konania súd prvej inštancie rozhodol podľa § 255 ods. 1 C.s.p.. V spore úspešnému žalovanému priznal voči v spore neúspešnému žalobcovi nárok na náhradu trov konania. O konkrétnej výške náhrady trov konania rozhodne po právoplatnosti rozsudku vyšší súdny úradník samostatným uznesením (§ 262 ods. 2 C.s.p.).

2. Rozsudok odvolaním v zákonom stanovenej lehote napadol žalobca, ktorý žiadal, aby odvolací súd napadnutý rozsudok zmenil tak, že žalobe vyhovie v celom rozsahu. Vytkol súdu prvej inštancie, že porušil právo žalobcu na spravodlivý proces. Ohradil sa voči podľa jeho názoru nedôstojnému vystupovaniu sudcu súdu prvej inštancie na pojednávaní a vyhlasovaní rozsudku a nesprávne postupu súdu pri vypočúvaní svedkov. Nerozumel, prečo súd vypočúval svedkov, ak mal za to, že žaloba je zjavne neodôvodnená čo do základu. Pokiaľ súd prvej inštancie argumentoval rozhodnutiami Ústavného súdu ČR a Najvyššieho súdu ČR, tieto v zmysle uznesenia Najvyššieho súdu SR sp. zn. 6Cdo 129/2017 zo dňa 31.10.2017 nespádajú pod pojem ustálená rozhodovacia prax. Pokiaľ išlo o meritum veci, žalobca nesúhlasil so záverom súdu, že nejde o skutkové tvrdenia, ale len o hodnotiaci úsudok. Pritom podľa ustálenej súdnej praxe i rozhodovacej činnosti Ústavného súdu SR aj hodnotiaci úsudok, ktorý môže byť prehnaný, musí vychádzať z určitých skutkových faktov. Tie musia byť úplné a všetky, v tomto prípade poznanie právneho stavu ohľadne súdenia osôb podľa § 109 Trestného zákona do roku 1989. Nemožno ani tu nič úmyselne zamlčať, účelovo nespomenúť, prípadne vyňať z kontextu len preto, aby takýto „hodnotiaci úsudok“ pôsobil na verejnosti bombasticky, zvýšil čítanosť a predajnosť periodika a znevážil občana, hoci sudcu, ktorý má tiež svoje ústavné právo, a to právo na zachovanie svojej cti a dôstojnosti. Napadnutý rozsudok nesprávne ustálil, že v článku, ktorý je predmetom sporu, ide o hodnotiaci úsudok. Rozsudok, okrem právne neakceptovateľných a nepoužiteľných rozhodnutí súdov Českej republiky, sa opiera len o niektoré žalovanej strane vyhovujúce rozhodnutia či už Ústavného súdu SR alebo Najvyššieho súdu SR, pričom s tými najaktuálnejšími rozhodnutiami, na ktoré poukazoval žalobca v písomných podaniach i na pojednávaniach, sa súd nijako nevysporiadal, ani ich len vo svojom rozsudku nespomenul, hoci je to jeho povinnosťou. Žalobca namietal záver súdu, že v konaní boli zistené iba dve konkrétne skutkové tvrdenia, ktoré mali priamu informačnú hodnotu vo vzťahu k jeho osobe, a to že žalobca na Okresnom súde Bratislava V súdi a ešte v roku 1988 vyniesol rozsudok nad neprítomnou

B. E., a že sudcovia W. a W. odpísali, že vyjadrovať sa nebudú (bod 19 rozsudku). Schizofrenicky potom vyznieva konštatovanie súdu v ďalšej časti odôvodnenia rozsudku (bod 16), že pri posudzovaní zverejneného článku ako celku súd dospel k záveru, že cieľom zverejnených skutkových tvrdení a hodnotiacich úsudkov nebolo uraziť, ponížiť, či diskreditovať v ňom menovite uvedené kritizované osoby, ale poukázať na temnú éru našej minulosti, nastoliť otázku verejného záujmu. Tento záver súdu je v príkrom rozpore s obsahom výpovede svedka F. L., pisateľa inkriminovaného článku, ktorý na pojednávaní uviedol, že k napísaniu titulu „Zločinci v talároch?“ ho viedlo to, že publicistika považuje totalitné režimy za zločinné a on si myslí, že zločinné režimy musia mať aj svojich páchatel'ov. Je teda evidentné, čo viedlo pisateľa článku k napísaniu článku a menovaniu osôb sudcov, a aj žalobcu, teda ak žalobca mal spáchať nejaký zločin, musí byť páchatel'om. To sa práve p. L. zjavne podarilo, dosiahol svoj cieľ a účel svojho účelovo skoncipovaného článku. Judikatúra ESLP hovorí aj to, že sloboda prejavu nemá viesť k tomu, aby bol ktokoľvek v očiach širokej verejnosti fakticky videný vinným bez možnosti sa efektívne brániť proti takýmto obvineniam voči sebe. Informácia verejnosti o pôsobení sudcu v minulosti, ako i na ňu nadväzujúca verejná diskusia, čo je zjavne účelom tohto článku, nesmú byť vedené v tom zmysle, že otázka viny je vopred rozhodnutá podľa prania redaktora. Poukázal pritom i na aktuálny nález Ústavného súdu SR č. k. I. ÚS 689/2014-35 zo dňa 9.11.2016, kde Ústavný súd SR, samozrejme po poznaní judikatúry ESLP uviedol, že štát a všetky jeho orgány sú ústavne zaviazané na ochranu a šetrenie práv jednotlivca a je to práve ľudská dôstojnosť, dobrá povesť a meno či osobná česť, ktoré vylučujú, aby s človekom bolo zaobchádzané ako s predmetom či objektom dotknutého právneho vzťahu (trestného alebo civilného), pričom ľudská dôstojnosť je hodnotou horizontálne neporovnateľnou s ostatnými ústavnými hodnotami, či spoločenskými normami a je celkom nenahraditeľná iným statkom. Verejnosť má právo vedieť o okolnostiach, ktoré sa dotýkajú osoby verejne činnej, teda aj sudcu, ale na strane druhej platí aj to, že informácie o danej udalosti nemôžu byť podané takým spôsobom, že dôjde k zásahu do osobnostných práv tejto osoby, práve bezdôvodným zdôrazňovaním nejakého faktu, pričom z takto podávanej správy sa zjavne vytráca jej informatívna podstata a stáva sa z nej prostriedok dehonestácie sudcu, vedúcej až k vyvolaniu pocitu jeho zodpovednosti za niečo (súdenie v minulosti), hoci pre taký záver ešte neboli naplnené žiadne relevantné skutočnosti. Legitimitu zverejnenia uvedenej informácie nemožno vyvodiť z ústavnej ochrany slobody prejavu, pokiaľ bola dominantne motivovaná túžbou vyvolať senzáciu a tak poškodiť difamovanú osobu, bez štipky rešpektu k zásade prezumpcie neviny. Preto osoby zodpovedné za takto podané informácie musia byť pripravené za také konanie niesť dôsledky, aj keď majú na nich založenú svoju marketingovú stratégiu či samotný účel svojej existencie, pretože je celkom neprípustné, aby sa tieto subjekty (bulvár, médium) permanentne zasahujúce do osobnostných práv jednotlivca, dovolávali verejného záujmu na podávanie informácií, lebo ich úmyslu v žiadnom prípade nemožno poskytnúť ochranu. S týmto nálezhom sa súd prvej inštancie nevysporiadal, hoci sa týka takmer totožnej kauzy. Predmetný článok však nie je hodnotovým úsudkom, ale tvrdením skutkových faktov, teda nepravdivých, lživých, osočujúcich a difamujúcich tvrdení. V inkriminovanom článku ide o skutkové tvrdenia a tvrdenia faktu. Z tých, čo sú v ňom uvedené, je pravdou len to, že žalobca ako sudca v rokoch 1988 - 1989 súdil osoby obžalované z trestného činu opustenia republiky podľa vtedajšieho § 109 Trestného zákona. Predmetný článok sa od počiatku až do konca venuje výlučne § 109 Trestného zákona účinného do konca roka 1989, a nie hodnoteniu doby bývalého režimu, ktorý pisateľ p. L. a ÚPN hodnotil ako dobu komunizmu, pričom je všetkým jasné, že žiadny komunizmus tu nebol, ale bol tu socializmus, ČSSR bola štátom svetovej socialistickej sústavy. Pokiaľ ide o osoby, tento článok je výlučne o žalobcovi a ďalších osobách explicitne v článku uvedených, pokiaľ ide o sudcov. Tvrdenie, že to tak nie je, je v rozpore s obsahom, konštrukciou, štruktúrou a zámerom predmetného článku. Kto potom majú byť tí zločinci v talároch, keď nie oni a žalobca, ktorých mená sú v článku uvedené? Ak by to p. L. myslel len všeobecne a neadresne, tak by logicky potom nepotreboval nikoho v článku menovať a doslova menovaných nepodhodiť verejnosti, aby menovaných za zločincov jednoducho považovala. Potom by taký článok strácal svoj účel a svoj zmysel. Je evidentné, že meno žalobcu, ktoré je v článku spomenuté, logicky nadväzuje na tvrdenie v článku, že: obžalujúajú, súdia... ich pričinením končili občania vo väzení len preto, že chceli opustiť neslobodný režim..., mnohí zo zodpovedných sú stále činní ako by sa nechumelilo... v súdnych sieňach počas komunizmu zazneli otrasné doklady porušovania základných ľudských práv, súdna moc sa podieľala na justičných vraždách, vymyslených obvineniach, vopred stanovených rozsudkoch a perzekúciách za absurdné zločiny. Taký bol aj paragraf Trestného zákona o tzv. nedovolenou opustení republiky, konkrétne § 109 s trestom až 3 roky basy..., zničené životy, rodiny osudy... prisluhovači režimu... viacerí sudcovia zodpovední za súdne perzekúcie občanov stále pôsobia... ľudských tragédií, pod ktorými sú podpísaní sudcovia... mnohí dodnes pôsobia na súdoch... Na Okresnom súde Bratislava V súdi H. W... mlčanie, výhovorky... mnohí tvrdia, že išlo o vtedy platné zákony, možno sa dnes cítia nevinní... ibaže vyšetrovali, obžalovali a odsudzovali občanov

nielen v rozpore s ľudskými právami, ale aj medzinárodnými zmluvami, na ktorých dodržiavanie sa ČSSR zaviazala podpisom... je nesporné, že osoby perzekvované podľa § 109 vtedajšieho Trestného zákona boli postihované nespravodlivo, veď celá konštrukcia tohto paragrafu bola nespravodlivá a nešlo len o rozpor s etikou práva, ale priamo o konanie v rozpore so spravodlivosťou a ľudskými právami.... zodpovední si dnes robia kariéru a poberajú štedré platy, pričom sa podieľali na prenasledovaní občanov, našou úlohou je zverejňovať mená tých, ktorí sa podieľali na zločinoch bývalého režimu... kto bude súdiť tých, čo súdili nevinných? A tu nastupuje zodpovedanie otázky v titule článku „zločinci v talároch?“, a tento titul článku je uvedený aj na prvej - titulnej stránke denníka F. X T.. Z vyššie uvedeného, čo je len výťažok toho najpodstatnejšieho z predmetného článku, ktorý koncipoval p. L., si občan nemôže inak odpovedať na otázku v titulku článku, ako že žalobca je zločinec. Redaktor F. L. tým pádom doslova sudcov z minulého režimu podhodil verejnosti, aby si na nich zgustla, zlynčovala ich a aby nastolil spoločenskú potrebu ich nielen vyzliecť z talára, ale aj súdiť, odsúdiť a zavrieť. Okrem toho p. L. sám na pojednávaní uviedol, že zločinný režim má aj svojich páchatel'ov. Preto menovaných sudcov ako zločincov - páchatel'ov, aj menoval. Teda tvrdenia v článku považoval žalobca nie za hodnotiaci úsudok, ale skutkové tvrdenia. Žalobca sa nestotožnil ani so záverom súdu, že právo na slobodu slova a prejavu má pred ostatnými Ústavou a Dohovorom zaručenými právami prednosť. Nevyplýva to totiž zo žiadnej právnej normy, právo na slobodu prejavu a slova končí tam, kde začína právo na ochranu cti a ľudskej dôstojnosti. Poukázal aj na rozhodnutia Ústavného súdu SR, sp. zn. III. ÚS 238/08 a PL ÚS 12/09, ktoré hovoria, že v prípade, ak ide o zásah, ktorý sleduje škandalizujúce, osočujúce a ohováračské ciele, tam je odôvodnená aj primeraná náhrada nemajetkovej ujmy, pričom šírenie nepravdivých informácií požíva ústavnú ochranu. Takisto poukázal na čl. 10 ods. 2 Dohovoru, kde sa hovorí o zachovaní autority súdnej moci, t.j. ochrany pred neopodstatnenými útokmi. Obsah predmetného článku je zjavne neopodstatneným útokom na sudcu, je to zásah škandalizujúci a osočujúci.

2.1. Žalobca akceptoval fakt, že ústavní činitelia musia strpieť väčšiu mieru kritiky, ako občania, ako aj to, že článok aj titul môžu byť expresívne, provokatívne i zveličené, ale nikdy nie difamujúce, úmyselne verejnosť mätúce, účelové, nepodložené, zamlčujúce podstatné skutočnosti objasňujúce stav, o ktorom redaktor píše. Občan, a už vonkoncom ústavný činiteľ a jeho „osud“, nemôže byť závislý od redaktora (mimočodom archeológa), ktorý si „len po svojom“ vyhodnotil nesprávny a nezákonný výstup komisie ÚPN, ktorý sa zjavne (či už nevedome alebo vedome) pri hodnotení témy súdenia tzv. utekáčov pred r. 1989, nevysporiadal s celým vtedajším právnym stavom. Vedúca zriadenej komisie pre túto tému bola práve svedkyňa Pastvová, sama i s rodinou za socialistického režimu postihovaná, ktorá navyše vypovedala, že tému spracovali len vo všeobecnosti a taktiež, keďže išlo o senátne rozhodovanie, nezisťovali, kto a ako zo sudcov vrátane prísediach, hlasoval. Od takejto osoby nie je absolútne logicky predpokladateľný iný záver, ako ten, ktorý jej odobril aj predseda správnej rady ÚPN, E. O., mimočodom žiadny historik, ale učiteľ (PaedDr.) a bohoslovec (ThDr.). Nesporným bolo v článku skutkové tvrdenie, že žalobca porušoval aj Medzinárodný pakt o hospodárskych, sociálnych a kultúrnych právach, na ktoré sa ČSSR zaviazala na Helsinskej konferencii r. 1975, pretože tento pakt neobsahuje žiadne také ustanovenie, ktoré by ČSSR a napokon aj sudcovia v súvislosti so súdením tzv. utekáčov, porušovali. Ďalšou, a tou najpodstatnejšou lžou - skutkovým tvrdením článku, je citácia predsedu správnej rady ÚPN, p. O.Á.: „...obžalúvali a odsudzovali občanov nielen v rozpore s ľudskými právami, ale aj medzinárodnými zmluvami, na ktorých dodržiavanie sa ČSSR zaviazala podpisom“. ČSSR totiž porušovala Medzinárodný pakt o občianskych a politických právach (Helsinský pakt z r. 1975). Toto je zjavne skutkové tvrdenie predmetného článku, ktoré diskvalifikuje a difamuje osobu žalobcu, zaraďuje ho do skupiny „zločincov“, ktorí páchali zločiny proti ľudskosti, zločiny komunizmu, pretože každý totalitný režim je zločinecký a má svojich páchatel'ov (viď výpoveď svedka Gettinga). Tieto skutkové tvrdenia sú lživé, nepravdivé, pretože nielen samotný autor článku, ale už aj ÚPN účelovo predkladá verejnosti, že bolo porušované ľudské právo slobodne opustiť ktorúkoľvek krajinu, i svoju vlastnú, a vrátiť sa do svojej krajiny, a sudcovia sú tiež to zodpovední. Zámerne však verejnosti, najmä laickej, bola servírovaná nepravda, resp. nie celá pravda, pričom neznalosť zákona neospravedlňuje, a to zvlášť štátne orgány, ako aj súd. Zjavne tieto skutočnosti boli prezentované tak, aby bol čo najlepšie a naj dôveryhodnejšie splnený účel článku. Žalobca uviedol, že nechápe, prečo sa p. L., a aj ÚPN nevyrovnávajú s tými sudcami, čo súdili a ľudí odsúdili napr. za trestné činy sabotáže, vlastizrady, podvracanie a rozvracanie republiky, poburovanie, podľa vtedy platného Trestného zákona, pretože práve týmto paragrafom často orgány činné v trestnom konaní, a aj súdy, podriaďovali konanie niektorých páchatel'ov, ktoré ani nebolo trestným činom, a ktorí si vlastne len tým realizovali svoje ľudské práva. Práve pod takéto tzv. gumové paragrafy sa dalo, keď sa chcelo, podriaďiť akékoľvek konanie hocikoho, avšak skutková podstata § 109 Trestného zákona bola jednoznačná a striktná, tam súd nemal žiadnu možnosť manévrovať. Žalobca tiež

namietol, že podľa článku 12 ods. 3 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach ČSSR mohla aj právo slobody pohybu, pobytu a slobody opustenia krajiny zákonným spôsobom obmedziť. Ak by ČSSR porušila helsinský pakt z roku 1975, je v ňom uvedený mechanizmus, ako Organizácia spojených národov, roky uznávaná svetová autorita, môže na porušovanie paktu reagovať cez svoj výbor a komisie. To sa nestalo, nakoľko obmedzenie práva pohybu a pobytu, ako aj práva opustiť svoju krajinu a vrátiť sa do nej, vnútroštátnym zákonom ČSSR - Trestným zákonom v § 109 Trestného zákona bolo možné, zákonné a medzinárodnej zmluve zodpovedajúce, keďže išlo o záujem štátu na obranyschopnosti krajiny, ako aj zachovania verejného poriadku v dobe, keď svet bol reálne rozdelený na tzv. socialistický blok a tzv. kapitalistický blok. ÚPN konal v rozpore so zákonom č. 553/2002 Z. z. o ÚPN, a aj v rozpore s článkom 2 ods. 2 Ústavy SR. Výstup, hodnotenie stavu súdenia občanov podľa § 109 Trestného zákona účinného pred rokom 1989 a zverejnenie mien predsedov senátov a ich svojvoľné nazvanie „nositelia súdnych perzekúcií“, bolo nezákonné. ÚPN môže konať len podľa tohto zákona ako orgán štátu, zverejnenie nejakých mien v zozname mu vyplýva z § 6, medzi ktoré patria príslušníci bezpečnostných zložiek štátu - ŠTB, Vojenskej kontrarozvedky, Zboru nápravnej výchovy, ale nie sudcovia. Meno sudcu, ktorý v konkrétnej veci konal, možno zverejniť len postupom podľa § 17 a nasl. zákona o ÚPN, a to len na žiadosť odsúdenej osoby. ÚPN tým, že zverejnil zoznam predsedov senátov, prekročil svoje zákonné oprávnenie, nehovoriac o tom, že sudcov nazval „nositelia súdnych perzekúcií“. S tým sa musel prvostupňový súd vysporiadať, pretože práve „výstup“ ÚPN bol podkladom pre napísanie článku p. Gettinga, pričom za obsah zverejneného materiálu je vždy objektívne zodpovedný vydavateľ. Z nepráva nemôže nikdy vzniknúť právo. Žalobca namietal tiež, že hlasovanie v trojčlennom senáte je tajné a nikto nemôže vedieť, ako hlasoval. Mal tiež za to, že zákon č. 125/1996 Z. z. o nemorálnosti a protiprávnosti komunistického systému je v rozpore s Ústavou SR, s jej čl. 50 ods. 6 obsahujúcim zákonne koncipovaný zákaz retroaktivity. Okrem toho k otázke etiky a morálky nie je orgán oprávnený rozhodnúť o tom, čo je etické, neetické, morálne, nemorálne, slušné, neslušné.

2.2. Difamujúci článok žalovaného, aby splnil svoj účel - zlý úmysel (osočujúci, škandalizujúci), bol podporený aj fotografiou odsúdenej T. P. M. v súdnom procese z 50-tych rokov minulého storočia, o ktorom možno dôvodne povedať, že išlo o tzv. politický proces, čo však nemá nič spoločné so súdením tzv. utekáčov v rokoch 1988-1989. Pre širokú a najmä laickú verejnosť to je zo strany p. Gettinga, žalovaného, len akási podprahová reklama, produkt, ktorý (ako vo svojej výpovedi uviedol sám p. Getting) má len a len vrhnúť ešte horšie svetlo na osoby v článku uvedené a podporiť tam redaktorom popísané a umožniť ľahšie a jednoduchšie čitateľovi odpovedať si kladne na otázku v titulku „zločinci v talároch?“ V právnom štáte navyše môže výlučne len súd v rozsudku vysloviť, čo je zločinom a kto je zločincom, nie zákon. Opäť ide o schizofréniu sudcu, pretože, a v tomto žalobca úplne súhlasil s autorom článku p. L., každý zločinecký režim musí mať aj svojich páchatelov. Nie je zločin bez zákona, niet zločinu bez páchatela (nulum crimen sine lege, nulum crimen sine reo). Podľa žalobcu bolo evidentné, že novinár, p. Getting, za čo je zodpovedný len a len vydavateľ - žalovaná strana, ktorá neuskutočnila ani len korepetíciu predmetného článku, hoci tak mala, vo viacerých ustanoveniach porušil vlastný kódex vlastného syndikátu.

2.3. Pokiaľ išlo o nemajetkovú ujmu, vyčíslená suma 50 000,- €, dôkazmi bol dokázaný reálny zásah článkom do žalobcovej osobnej cti, vážnosti a kreditu 31-ročného sudcu. Základným predpokladom pre priznanie primeraného zadosťučinenia je skutočnosť, že došlo k zásahu, ktorý je objektívne spôsobilý privodiť dotknutej osobe ujmu na jej osobnostných právach. Pre priznanie primeraného zadosťučinenia sa teda nevyžaduje existencia následkov zásahu a postačuje už len samotná spôsobilosť privodiť ujmu na osobnostných právach (z rozsudku Najvyššieho súdu SR sp. zn. ICdo 113/2009). Primárnou je funkcia satisfakčná, ale je tu aj funkcia preventívno-sankčná, ktorú by reálna náhrada mala plniť z hľadiska špeciálnej a generálnej prevencie; medzi nimi by mal existovať vzťah komplementarity (navzájom sa dopĺňajú, posilňujú) i vzťah konkurencie (z odôvodnenia nálezu Ústavného súdu SR sp. zn. I. ÚS 689/2014). Satisfakčná žaloba je prostriedok ochrany osobnostných práv, ktorého cieľom je dosiahnutie primeraného zadosťučinenia, resp. satisfakcie pre fyzickú osobu, ktorej osobnostné právo bolo porušené, a to so zreteľom na to, že zásah obyčajne nemožno odčiniť obnovením pôvodného stavu. Základným predpokladom pre priznanie primeraného zadosťučinenia je skutočnosť, že došlo k zásahu, ktorý je objektívne spôsobilý privodiť dotknutej osobe ujmu na jej osobnostných právach. Pre priznanie primeraného zadosťučinenia sa teda nevyžaduje existencia následkov zásahu a postačuje už len samotná spôsobilosť privodiť ujmu na osobnostných právach. K zásahu do osobnostných práv určitej fyzickej osoby môže dôjsť nepravdivými tvrdeniami, avšak aj takými skutkovými tvrdeniami, ktoré sú samé o sebe pravdivé, ale boli uvedené takou formou, v takých súvislostiach alebo za takých

okolností, že objektívne vyvolávajú dojem pravdu skresľujúci, čím pôsobia difamačne. K zásahu do osobnostných práv môže napokon dôjsť aj prezentovaním neoprávnenej kritiky určitého správania tejto osoby (rozsudok Najvyššieho súdu SR z 31.1.2011, sp. zn. ICdo 113/2009).

3. K odvolaniu žalobcu sa vyjadril žalovaný, ktorý rozsudok považoval za vecne správny. Uviedol, že žalovaný je vydavateľom periodickej tlače. Ustanovenie článku 26 ods. 2 Ústavy SR zaručuje slobodu tlače. Slobode prejavu sa článkom 26 ods. 4 Ústavy SR zaručuje osobitná ochrana (nález Ústavného súdu SR sp. zn. II. ÚS 28/96). Európsky súd pre ľudské práva zdôraznil, že „článok 10 nechráni iba podstatu vyjadrených myšlienok a informácií, ale takisto formu, prostredníctvom ktorej sú rozširované“ (rozsudok vo veci Lehideux a Isorni proti Francúzsku z roku 1998). Voľba spravodajskej techniky je výlučným oprávnením tlače, pričom žiadny súd nemôže nahradiť novinárov pri stanovení spravodajskej techniky, ktorú majú použiť (prípady Jersild proti Dánsku z roku 1994 a Bergens Tidende a ďalší proti Nórsku z roku 2000). Podľa názoru žalovaného zverejnením článku žalovaný realizoval právo na slobodu prejavu plne v súlade s článkom 26 Ústavy SR, a teda ak by aj zverejnením článku došlo k zásahu do práva na ochranu osobnosti žalobcu (k čomu podľa názoru žalovaného nedošlo), tak takýto zásah by nebol považovaný za neoprávnený, keďže podľa konštantnej súdnej praxe ani existencia zásahu do osobnostných práv nemusí nevyhnutne viesť k záveru o neoprávnenosti takého zásahu, ak zásah bol dôsledkom uplatňovania iného základného práva (v danom prípade výkon práva na slobodu prejavu), pričom vzhľadom na okolnosti posudzovanej veci tento zásah nepresiahol hranice primeranosti (proporcionality). Žalovaný mal za to, že všetky žalobcom napádané skutkové tvrdenia sú pravdivé a všetky hodnotiace úsudky uvedené v článku majú vecný základ v skutočných dejoch a predstavujú oprávnenú (prípustnú) kritiku osoby a činnosti žalobcu. Žalobca predstavuje osobu verejného záujmu, u ktorej sú hranice prijateľnej kritiky spomedzi výrazne rozšírené. V tejto súvislosti žalovaný citoval: „Osobami verejného záujmu sa väčšinou rozumie nejen osoby verejného života v užšom smyslu, t.j. osoby, ktoré vystupujú pri riešení rôznych otázok na verejnosti, neboli jsou veřejně činny a tím na veřejnost vykonávají svůj vliv v oblasti politické, hospodářské, kulturní, sportovní aj. (např. ministři, poslanci, senátoři, známí herci, zpěváci, sportovci aj.), nýbrž vůbec osoby, které na sebe upoutávají zájem veřejnosti a tak se ocitají v zorném úhlu zpravodajství hromadných sdělovacích prostředků.“ Žalobca vnímal predmetný článok z izolovaného pohľadu, pričom tento pohľad nie je podľa názoru žalovaného správny. Článok bol zameraný na justíciu v období komunizmu ako takú. Žalobca je menovaný len príkladom ako osoba reprezentujúca súdnictvo v období komunizmu, pričom v predmetnom článku boli príkladom menovaní aj ďalší sudcovia či prokurátori.

3.1. Uverejnením článku došlo k naplneniu jedného z účelov tlače, ktorým je informovanie verejnosti o otázkach legitímneho verejného záujmu, pričom je nepochybné, že články týkajúce sa súdnictva v období komunizmu predstavujú tému legitímneho verejného záujmu. Úlohou a cieľom článku bolo jednak informovať o princípoch komunistickej justície, vyjadriť podporu obetiam komunizmu, a to s ohľadom na historickú úlohu a zároveň súčasné postavenie súdnictva v našej spoločnosti a jednak apelácia na mladých ľudí, aby už nikdy nedošlo ani len k pokusu o obnovu totalitného systému. Za týmto účelom bola v článku zverejnená aj citácia B.Í. F., pracovníčky ÚPN: „Dnes si mladí ľudia vôbec nevedia predstaviť, čo to bolo. Na Západ sa nedalo cestovať, všade bol ostnatý drôt. A ľudia boli na základe tohto zákona vinní už preto, lebo chceli odísť do slobodného sveta. Zatiaľ ide o 13-tisíc záznamov odsúdených občanov.“ V žiadnom prípade nebol článok zameraný na degradáciu osoby žalobcu. Navyše sám autor v závere vyslovil zámer sledovaný publikovaním článku, ktorý vyjadril nasledovne: „Diskusia na túto tému je nielen legitímna, ale mimoriadne dôležitá, ako krok aspoň k nejakému zadosťučineniu spravodlivosti. Nielen k obetiam týchto nespravodlivých perzekúcií, ale k nám všetkým.“ Vyššie uvedenú argumentáciu žalovaného potvrdil aj súd, keď v bode 16. odôvodnenia rozsudku uviedol: „Pri posudzovaní zverejneného článku ako celku dospel súd k záveru, že cieľom v ňom zverejnených skutkových tvrdení a hodnotiacich úsudkov nebolo uraziť, ponižovať, či diskreditovať v ňom menovito kritizované osoby (sudcov a prokurátorov), medzi ktorými bol i žalobca, ale poukázať na temnú éru našej minulosti, informovať o princípoch komunistickej justície, vyjadriť podporu obetiam komunizmu, rozprúdiť spoločenskú diskusiu a v neposlednom rade aj nastoliť otázku verejného záujmu, či prokurátori a sudcovia, ktorí v období komunizmu stíhali a súdili ľudí podľa § 109 Trestného zákona a sú dodnes vo svojich funkciách, v nich majú aj zotrvať a či ich možno označiť za zločincov.“, resp. v bode 22. odôvodnenia: „Je nesporné, že prvotným podkladom pre napísanie zverejneného článku bolo zverejnenie zoznamu nositeľov súdnych perzekúcií zo strany ÚPN a autor zverejneného článku z tohto zoznamu nepochybné vychádzal.“

3.2. Žalovaný sa vo svojom vyjadrení venoval aj jednotlivým výrokom článku. Konkrétne žalovaný v predmetnom článku vo vzťahu k žalobcovi uviedol: „Na Okresnom súde Bratislava V súdi U.. H. W., ktorý ešte v roku 1988 - teda rok pred pádom totality - vyniesol dvojročný trest nad neprítomnou B. E., ktorá bola vinná za to, že cez Juhosláviu vycestovala s dcérou, ktorej sa cnelo za otcom.“ resp.: „Sudcovia W. a W. nám odpísali, že sa vyjadrovať nebudú.“ Skutočnosť, že žalobca pôsobil na Okresnom súde Bratislava V v období komunizmu (za vládu komunistického režimu sa považuje obdobie od 25. februára 1948 do 17. novembra 1989) a pôsobí na Okresnom súde Bratislava V aj dnes, je všeobecne známou skutočnosťou, ktorej pravdivosť ani samotný žalobca nepopiera. Rovnako je pravdivou aj skutočnosť, že žalobca uložil dvojročný trest tak, ako je uvedené v článku, pričom tvrdenie vychádza z údajov vedených v archíve ÚPN. Napokon aj skutočnosť, že žalobca sa odmietol na otázky autora článku vyjadriť, žalovaný v priebehu konania náležite preukázal. Namietané výroky predstavujú hodnotiace úsudky, ktoré majú vecný základ v skutočných dejoch. Uvedené hodnotiace úsudky boli zverejnené na základe dnes už všeobecne známych informácií doplnené napr. citovaním vyjadrenia ministerky spravodlivosti D. Ž., podľa ktorej je práca ÚPN záslužná a ide podľa nej o legitímnu tému. Na otázku žalovaného, či považuje za správne, aby sudcovia, ktorí boli za komunizmu vykonávateľmi súdnych perzekúcií, pôsobili stále v justícii, a či súhlasí s tým, že pri týchto procesoch absentovala právna etika odpovedala: „Áno, súhlasím, s tým, že pri týchto procesoch absentovala právna etika, a nie, nepovažujem to za správne. Táto otázka však súvisí so širším spoločenským konsenzom vyrovnania sa s minulosťou. Ak sme začiatkom deväťdesiatych rokov nepristúpili k legislatívnym riešeniam, dnes s odstupom vyše dvadsať rokov sa už hľadajú ľahšie. V tejto situácii je na zvážení každého jedného sudcu jeho pôsobenie vo funkcii.“ Autor pri písaní článku vychádzal z oficiálnych a relevantných zdrojov, pričom všetky informácie overoval. S cieľom verifikovať dôveryhodnosť informácií a v súlade s etickými štandardmi novinárskej praxe autor oslovil nielen žalobcu, ale aj všetky ostatné osoby, ktoré v článku uviedol, aby sa veci vyjadrili, pričom žalobca túto možnosť odmietol.

4. K vyjadreniu žalovaného podal súdu svoju repliku žalobca. Uviedol, že žalovaný sa vyložene účelovo a vyhýbavo vyjadruje k odvolaniu, doslova „melie“ stále tie isté všeobecné floskuly, avšak k zásadným právnym a skutkovým okolnostiam podrobne rozvedeným v odvolaní sa vyjadriť akosi opomenul.

5. K replike žalobcu podal žalovaný súdu dupliku, v ktorej uviedol, že sa s odvolaním žalobcu zo dňa 17.1.2019 v plnom rozsahu nestotožňuje a rozsudok Okresného súdu Pezinok, sp. zn. 39C/9/2017-295, zo dňa 24.10.2018 považuje za vecne a právne správny.

6. Odvolací súd preskúmal a prejednal vec v rozsahu podaného odvolania v zmysle § 379 a § 380 ods. 1 C.s.p., teda v celom rozsahu, bez nariadenia odvolacieho pojednávania a dospel k záveru, že je nutné rozsudok súdu prvej inštancie v zmysle § 389 ods. 1 písm. a/ C.s.p. zrušiť, a vec mu podľa § 391 ods. 1 C.s.p. vrátiť na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

7. Podľa § 11 Občianskeho zákonníka fyzická osoba má právo na ochranu svojej osobnosti, najmä života a zdravia, občianskej cti a ľudskej dôstojnosti, ako aj súkromia, svojho mena a prejavov osobnej povahy.

7.1. Podľa § 13 ods. 1 Občianskeho zákonníka fyzická osoba má právo najmä sa domáhať, aby sa upustilo od neoprávnených zásahov do práva na ochranu jeho osobnosti, aby sa odstránili následky týchto zásahov a aby mu bolo dané primerané zadostučinenie.

7.2. Podľa § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka pokiaľ by sa nezdalo postačujúce zadostučinenie podľa odseku 1 najmä preto, že bola v značnej miere znížená dôstojnosť fyzickej osoby alebo jeho vážnosť v spoločnosti, má fyzická osoba tiež právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch.

7.3. Podľa článku 19 ods. 1 Ústavy SR každý má právo na zachovanie ľudskej dôstojnosti, osobnej cti, dobrej povesti a na ochranu mena.

7.4. Podľa článku 19 ods. 2 Ústavy SR každý má právo na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného a rodinného života.

7.5. Podľa článku 26 ods. 1 Ústavy SR sloboda prejavu a právo na informácie sú zaručené.

7.6. Podľa článku 26 ods. 2 Ústavy SR každý má právo vyjadrovať svoje názory slovom, písmom, tlačou, obrazom alebo iným spôsobom, ako aj slobodne vyhľadávať, prijímať a rozširovať idey a informácie bez ohľadu na hranice štátu. Vydávanie tlače nepodlieha povolovaciemu konaniu. Podnikanie v odbore rozhlasu a televízie sa môže viazať na povolenie štátu. Podmienky ustanoví zákon.

8. Žalobca sa v posudzovanom spore domáha ospravedlnenia a náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch titulom porušenia jeho práva na ochranu osobnosti, ku ktorému malo dôjsť publikovaním článku s titulkom „Zločinci v talároch“ v tlačenej i internetovej vydanej týždenníka Plus 7 dní.

9. Každá fyzická osoba má subjektívne osobnostné práva, ktoré jej umožňujú podľa svojej vôle nakladať so svojou osobnosťou, resp. jednotlivými stránkami svojej osobnosti voči ostatným subjektom s rovným právnym postavením vo svojom osobnom a majetkovom záujme, pre svoje všestranné uplatnenie a slobodný rozvoj. Z tohto dôvodu Občiansky zákonník chráni fyzické osoby pred neoprávnenými zásahmi do ich práva na ochranu osobnosti, pričom chráni najmä život a zdravie, občiansku česť a ľudskú dôstojnosť, ako aj súkromie, meno a prejavy osobnej povahy fyzických osôb (§ 11 Občianskeho zákonníka). Za týmto účelom priznáva fyzickým osobám právo najmä domáhať, aby sa upustilo od neoprávnených zásahov do práva na ochranu ich osobnosti, aby sa odstránili následky týchto zásahov, a aby im bolo dané primerané zadosťučinenie (§ 13 ods. 1 Občianskeho zákonníka). Pokiaľ by sa primerané zadosťučinenie nezdalo dostačujúce, má fyzická osoba tiež právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch (§ 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka). Právna úprava ochrany osobnosti v § 11 a nasl. Občianskeho zákonníka má ústavnoprávny základ vychádzajúci z článku 19 Ústavy SR, ktorý je zaradený medzi základné ľudské práva a slobody.

10. Publikovaním žalobcom vytýkaného článku žalovaný ako vydavateľ tlačového, resp. i elektronického média realizoval svoje právo na slobodu prejavu garantované rovnako Ústavou SR, konkrétne jej článkom 26. Tomuto ústavnému právu zodpovedá právo na slobodu prejavu tak, ako je ustanovené článkom 10 Európskeho dohovoru o ľudských právach. Sloboda prejavu je v demokratickej spoločnosti jednou z najdôležitejších hodnôt, o ktorej je úplne odôvodnené povedať, že jej existencia je jedným zo základných rozdielov medzi demokratickým a právnym štátom a nedemokratickým totalitným policajným štátom. Privilegované postavenie ako nositeľa slobody prejavu majú novinári, resp. médiá, ktoré sú i Európskym súdom pre ľudské práva označení ako verejný strážny pes (rozsudok S. S. proti Islandu z 25. júna 1992, séria A, č. 239), a to zvlášť pri informovaní o veciach verejného záujmu (Prager a Oberschlick v. Rakúsko z 26. apríla 1995, sťažnosť č. XXXX/XX, alebo rozsudok Bladet Troms a Stensaas proti Nórsku z 20. mája 1999, sťažnosť č. XXXXX/XX). Novinári majú (sociálnu) povinnosť poskytovať informácie a myšlienky týkajúce sa všetkých záležitostí verejného záujmu a verejnosť má právo takéto informácie dostať. Novinárom je pri ich činnosti tiež umožnené používať určitú mieru preháňania a provokácie (rozsudok Perna v. Taliansko z 25. júla 2001).

11. Vyššie špecifikované práva na ochranu osobnosti a na slobodu prejavu nie sú absolútne a súčasne sú z hľadiska právnej sily predpisov, ktoré ich ustanovujú rovnocenné, preto pri ich vzájomnom konflikte, ku ktorému nevyhnutne musí v niektorých prípadoch dochádzať, je potrebné s ohľadom na všetky okolnosti veci zväziť, ktorému právu poskytnúť ochranu a uprednostniť ho, a ktoré naopak musí ustúpiť. Právo na slobodu prejavu je limitované priamo ustanovením článku 10 ods. 2 Európskeho dohovoru o ľudských právach, ktorý ustanovuje, že výkon týchto slobôd [t.j. práv vyplývajúcich zo slobody prejavu], pretože zahŕňa povinnosti aj zodpovednosť, môže podliehať takým formalitám, podmienkam, obmedzeniam alebo sankciám, ktoré stanovuje zákon, a ktoré sú nevyhnutné v demokratickej spoločnosti v záujme národnej bezpečnosti, územnej celistvosti alebo verejnej bezpečnosti, na predchádzanie nepokojom alebo zločinnosti, ochranu zdravia alebo morálky, ochranu povesti alebo práv iných, zabránenia úniku dôverných informácií alebo zachovania autority a nestrannosti súdnej moci. V našich podmienkach najmä judikatúrou ESLP a ústavného súdu boli postupne stanovené i hranice práva na ochranu osobnosti, za ktorými toto právo musí ustúpiť dôležitejšiemu záujmu verejnosti na informácie o osobách a veciach verejného záujmu. Toto právo verejnosti na informácie je najčastejšie uspokojované práve činnosťou novinárov.

12. Článok uverejnený v týždenníku F. X T. s titulkom „Zločinci v talároch?“, pre ktorý sa žalobca domáha zadosťučinenia, je obsahovo zameraný na rozhodovaciu činnosť doteraz vo svojej funkcii činných sudcov, ktorí medzi rokmi 1977 a 1989 odsúdili občanov za trestný čin Opustenie republiky podľa § 109 Trestného zákona č. 140/1961 Zb. v znení účinnom do 31.1.1990 (ďalej len ako § 109 Trestného

zákona), a to v kontexte skutočnosti, že v danom čase bola ČSSR viazaná Medzinárodným paktom o občianskych a politických právach z roku 1966, ktorý pre ČSSR nadobudol platnosť v roku 1976, a ktorý v článku 12 ods. 2 garantoval univerzálne ľudské právo slobodne opustiť ktorúkoľvek krajinu, aj svoju vlastnú. Samotná téma článku je bez akýchkoľvek pochybností témou verejného záujmu, nakoľko ide o činnosť štátnych orgánov, navyše o činnosť takú, ktorá bola vykonávaná v období neslobody, a ktorá sa závažným spôsobom dotýkala ľudských práv a slobôd. Predmetný článok možno síce vnímať v širšom zmysle aj ako kritiku súdnictva, no primárne je zameraný na kritiku konkrétnych sudcov rozhodujúcich podľa § 109 Trestného zákona, ktorých mená zverejnil ÚPN, pričom niektorých z týchto sudcov vrátane žalobcu článok i priamo menuje.

12.1. Sudcovia a ich rozhodovacia činnosť prirodzene môžu vzbudzovať i vzbudzujú záujem verejnosti a môžu byť i predmetom primeranej kritiky. ESLP považuje sudcov za špecifickú skupinu verejných činiteľov. Vo všeobecnosti sú ako osoby verejne činné vystavení širším hraniciam kritiky oproti tzv. súkromným osobám, určité špecifiká sudcovskej profesie ich však odlišujú od politikov. Hoci u štátnych zamestnancov (vrátane sudcov) sú medze prijateľnej kritiky stanovené širšie ako u bežných občanov (súkromných osôb), nevzťahuje sa na nich povinnosť strpieť rovnakú mieru kritiky ako v prípade politikov, keďže štátni zamestnanci sa vedome nevystavujú podrobnému dohľadu nad svojimi skutkami a správaním rovnako ako politici. (napr. rozhodnutie ESLP vo veci Prager a Oberschlick v. Rakúsko z 26. apríla 1995, rozhodnutie ESLP vo veci Buscemi v. Taliansko zo 16. septembra. 1999, rozhodnutie ESLP vo veci Thoma v. Luxembursko z 29. marca 2001, rozhodnutie ESLP vo veci Wingerter v. Nemecko z 21. marca 2002, rozhodnutie ESLP vo veci Skałka v. Poľsko z 27. mája 2003). Ústavný súd SR v náleze sp. zn. II. ÚS 152/08 z 15. decembra 2009 uviedol, že akceptuje trend smerujúci k posúvaniu pozície sudcov, ktorí stoja kdesi uprostred kontinua medzi politikmi a „bežnými“ občanmi, smerom k politikom. V zmysle nálezu sp. zn. I. ÚS 408/2010 zo 16. júna 2011 otázkou verejného záujmu je aj činnosť sudcov a okolnosti súvisiace s výkonom tejto funkcie, pričom sudca ako reprezentant verejnej moci musí byť uzrozumený s tým, že jeho postup môže byť predmetom kritiky, a preto uňho treba predpokladať vyšší stupeň tolerancie a nadhľadu než napr. u bežných ľudí.

12.2. Na kritiku súdnictva je podľa judikatúry ESLP potrebné hľadieť skôr ako na súčasť politickej debaty, pri ktorej sú limity toho, čo je ešte primerané, stanovené širšie (rozhodnutie ESLP vo veci Kobenter a Standard Verlags GmbH v. Rakúsko z 2. novembra 2006 a rozhodnutie ESLP vo veci Ormanni v. Taliansko zo 17. júla 2007). ESLP ale vo svojej judikatúre rozlišuje medzi kritikou jednotlivých sudcov, kde je rozsah prípustnej kritiky menší, a kritikou súdov alebo celej justície, kde je rozsah prípustnej kritiky väčší. Dokonca vyslovil, že je potrebné rozlišovať medzi kritikou a urážkou sudcu, resp. súdu, pričom ak jediným cieľom akejkoľvek formy prejavu je uraziť súd alebo členov súdu, nemala by vhodná sankcia znamenať porušenie článku 10 Dohovoru. (rozhodnutie ESLP vo veci Kinces v. Maďarsko z 27. januára 2015). Obdobne aj ústavný súd v náleze sp. zn. IV. ÚS 472/2012 z 10. januára 2013 konštatoval, že miera prípustnosti kritiky konkrétneho sudcu je menšia ako miera prípustnosti kritiky súdov, prípadne celej justície.

12.3. Obsah práva na slobodu prejavu treba vykladať tak, že nepochybne zahŕňa právo zverejňovať a šíriť informácie o sudcoch týkajúce sa ich rozhodovacej činnosti. Odvolací súd zastáva názor, že v prípade trestných sudcov zverejnenie samotnej informácie, že určitý sudca odsúdil páchatel'a (či už individualizovaného alebo nie) za určitý trestný čin, nemôže za žiadnych okolností predstavovať neoprávnený zásah do práva na ochranu osobnosti sudcu. Rovnako nevybočuje z medzí práva na slobodu prejavu podrobenia rozhodnutia (rozhodovacej činnosti) sudcu oprávnenej kritike. V tomto prípade však už treba, ako pri každej kritike, rozlišovať, či ide o kritiku prípustnú alebo o kritiku zakladajúcu neoprávnený zásah do osobnostných práv jej adresáta.

12.4. V tejto súvislosti je potrebné poukázať na nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. II. ÚS 261/06 z 13. decembra 2007, podľa ktorého obzvlášť pre kritickú diskusiu o súdnych rozhodnutiach, nezávisle od štátu, v ktorom prebieha, pritom platí, že by mala byť vecná, podložená odbornými právnymi argumentmi, nie osobná, emotívna či expresívna, prekračujúca medze všeobecne uznávaných pravidiel slušnosti. Ústavný súd pritom v tejto súvislosti už v minulosti upozornil, že pri prekročení dovolených limitov prípustnej kritiky by táto mohla negatívne vplyvať aj na prijímanie všetkých (mnohých) rozhodnutí súdov očami širšej, nielen dotknutej verejnosti.

12.5. Posudzovaním oprávnenosti kritiky sa v početných rozhodnutiach zaoberal i ESLP (napr. rozhodnutie ESLP vo veci Barford v. Dánsko z 22. februára. 1989, rozhodnutie ESLP vo veci Prager a Oberschlick v. Rakúsko z 26. apríla 1995, rozhodnutie ESLP vo veci De Haes a Gijels v. Belgicko z 24. februára 1997, rozhodnutie ESLP vo veci Schöpfer v. Švajčiarsko z 20. mája 1998, rozhodnutie ESLP vo veci Perna v. Taliansko z 25. júla 2001, rozhodnutie ESLP vo veci Nikula v. Fínsko z 21. marca 2002, rozhodnutie ESLP vo veci Steur v. Holandsko z 28. októbra 2003, rozhodnutie ESLP vo veci Veraart v. Holandsko z 30. novembra 2006), pričom dospel k záveru, že ak sa vychádza z nepravdivých premís, ktorých výsledkom je znevažujúci hodnotiaci úsudok, je potrebné takúto kritiku kvalifikovať ako neprípustnú. Z rovnakého dôvodu nie je prípustná ani kritika, ktorá nemá faktografický, skutkový základ. Kritika by sa mala vyvarovať výlučne všeobecných súdov, ktoré nie sú podporené konkrétnymi argumentmi. V prípade, keď má nejaké vyjadrenie podobu hodnotiaceho úsudku, môže jeho prípustnosť závisieť od toho, či pre tento úsudok existuje dostatočný faktický podklad, pretože i hodnotiaci úsudok bez akéhokoľvek faktického podkladu môže byť prehnaný (napr. rozhodnutie ESLP vo veci De Haes a Gijels v. Belgicko z 24. februára 1997, rozhodnutie ESLP vo veci Feldek v. Slovenská republika z 12. júla 2001).

13. Odvolací súd má po oboznámení sa s obsahom spisu na rozdiel od súdu prvej inštancie za to, že kritika žalobcu v článku uverejnenom žalovaným prekročila vyššie opísané medze prípustnej kritiky tak, ako ich vytýčila judikatúra ESLP a Ústavného súdu SR a neoprávnene zasiahla do práva na ochranu osobnosti žalobcu. Predovšetkým treba uviesť, že žalobcu sa netýka len jedna veta v článku, v ktorej je priamo menovaný, ako uviedol súd prvej inštancie, ale žalobcu (a ďalších sudcov v obdobnom postavení) sa týka článok ako celok. Na tomto mieste sa žiada spomenúť, že ani predmetná veta výslovne zmieňujúca žalobcu nie je formulovaná úplne korektne. V článku je konkrétne uvedené: „Na Okresnom súde Bratislava V súdi U.. H. W., ktorý ešte v roku 1988 - teda rok pred pádom totality - vyniesol dvojročný trest nad neprítomnou Evou O.,“ pokiaľ je uvedené skutkové tvrdenie správne, ďalej však veta pokračuje: „ktorá bola ‚vinná‘ za to, že cez Juhosláviu vycestovala s dcérou, ktorej sa cnelo za otcom“. Táto druhá časť je nepravdivá, resp. v očiach laickej verejnosti pravdu skresľujúca a zavádzajúca. Eva O. nebola vinná za to, že vycestovala s dcérou, ktorej sa cnelo za otcom, v tom spočíval nanajvýš tak motív jej konania, nie samotné konanie - zotrvanie v cudzine bez povolenia (po uplynutí doby povolenia), za ktoré bola odsúdená.

13.1. Vyššie uvedené nepravdivé skutkové tvrdenie by prirodzene samé o sebe nedosahovalo vysokú intenzitu zásahu do práva na ochranu osobnosti, oveľa dôležitejšie je celkové vyznenie článku, ktoré je výrazne negatívne, neadekvátne expresívne, až škandalizujúce (nielen) voči žalobcovi, a to pri absencii reálneho skutkového základu pre takto intenzívnu kritiku.

13.2. Pre lepšie pochopenie nasledujúcich úvah odvolacieho súdu je potrebné bližšie vymedziť, akej problematiky sa týkala kritika obsiahnutá v danom článku. Žalobca, ako aj ďalší sudcovia, ktorí rozhodovali v trestných veciach do roku 1989, vyhlásili na základe žalôb prokurátorov odsudzujúce rozsudky nad osobami, ktoré sa dopustil trestného činu Opustenie republiky podľa § 109 Trestného zákona. Predmetné zákonné ustanovenie kriminalizovalo opustenie územia ČSSR bez povolenia alebo zotrvanie v cudzine bez povolenia. V kontexte doby by ho niekto možno dokonca označili za politický trestný čin. Vtedajší zákonodarca zaradil, resp. ponechal toto ustanovenie v Trestnom zákone napriek tomu, že od roku 1976 bola ČSSR viazaná Medzinárodným paktom o občianskych a politických právach, ktorý, ako už bolo uvedené, v článku 12 ods. 2 garantoval univerzálne ľudské právo slobodne opustiť ktorúkoľvek krajinu, aj svoju vlastnú. Bol tu teda jednoznačne prítomný rozpor medzi zákonom a medzinárodnou zmluvou. Nebolo však v kompetencii súdov tento rozpor riešiť. Ústava ČSSR z roku 1960 neobsahovala na rozdiel od Ústavy SR z roku 1992 ustanovenie, z ktorého by vyplývala nadradenosť medzinárodných zmlúv o ľudských právach a slobodách nad zákonmi. Medzinárodné zmluvy vo vtedajšom chápaní zaväzovali štát iba navonok, ako subjekt medzinárodného práva, a to aj v prípadoch, keď sa týkali ľudských práv a slobôd. Niekdajšiu ČSSR nemožno označiť za štát, kde vládlo právo v zmysle doktrín Rechtsstaat či rule of law. Naopak socialistický štát sa neštítal vlastné právo porušovať. Tento charakter ČSSR sa plne prejavoval aj v tu riešenej záležitosti - ustanovení § 109 Trestného zákona, kedy štát priam schizofrenicky trestal ľudí za realizáciu ich ľudského práva opustiť krajinu, hoci sa na rešpektovanie tohto práva sám medzinárodnoprávne zaviazal. Na vyššie uvedených úvahách však prirodzene žiaden sudca do roku 1989 nemohol založiť svoje rozhodnutie. Pre sudcu boli záväzné zákony, tie musel dodržiavať, aj keď boli v rozpore s medzinárodnou zmluvou. Je nutné tiež dodať, že pri rozhodovaní súdov v trestnom konaní podľa § 109 Trestného zákona nebol

ponechaný sudcovi žiaden priestor na úvahu v otázke viny. Predmetné ustanovenie bolo úplne exaktné a nepripúšťajúce iný ako doslovný, gramatický výklad. Pokiaľ z dokazovaním zistených skutkových okolností prípadu vyplývalo, že určitá osoba naplnila niektorú zo skutkových podstát trestného činu Opustenie republiky podľa § 109 Trestného zákona, bolo právnou povinnosťou sudcu rozhodnúť, že táto osoba je vinná a uložiť jej trest. Práve v prípade opačného rozhodnutia by sám sudca porušil zákon. Odsudzujúci rozsudok v tomto prípade rozhodne nemožno označiť za spravodlivý, avšak nielen socialistický, ale i súčasný právny poriadok v určitých prípadoch sudcovi nedáva možnosť rozhodnúť v súlade s princípom spravodlivosti. Prirodzene až takéto veľké rozdiely medzi právom a spravodlivosťou by v demokratickom štáte prítomné byť nemali.

13.3. Odvolací súd zdôrazňuje, že súd v civilnom konaní prirodzene nie je oprávnený posudzovať zákonnosť rozhodovania žalobcu v konkrétnej trestnej veci odsúdenej B. E., ktorá bola spomenutá v článku. Vyššie uvedené závery sú len všeobecné a abstraktné, teda pohybujú sa právne teoretickej rovine.

13.4. Odlišnou značne širšou problematikou je otázka vysporiadania sa spoločnosti s personálnym obsadením niektorých dôležitých funkcií v štáte, najmä vo vzťahu k funkcionárom v policií, na prokuratúre, na súdoch, ale aj v mnohých iných štátnych orgánoch a verejných inštitúciách a v neposlednom rade i v politike. V niektorých prípadoch dochádzalo k neprerušenej personálnej kontinuite na pozíciách vo vyššie uvedených oblastiach, v iných prípadoch sa zase i po revolúcii do vysokých funkcií dostali osoby činné za komunistického režimu, resp. pre komunistický režim. Z politických dôvodov sa po roku 1989 neurobila v personálnych otázkach tzv. očista a doterajší funkcionári neboli automaticky diskvalifikovaní zo zastávania verejných funkcií po páde totality. Názory spoločnosti na túto skutočnosť sú prirodzene rozpoltené a v niektorých prípadoch i značne kritické.

14. Samotná existencia trestného činu Opustenie republiky podľa § 109 Trestného zákona je legitímnym dôvodom na kritiku, avšak na kritiku štátu, prípadne v užšom zmysle zákonodarcu. Sudca bol sám týmto zákonným ustanovením viazaný a bolo jeho povinnosťou aplikovať ho. Sudcovia a sudy právo aplikujú, netvorí ho. Na druhej strane sudca alebo akýkoľvek verejný funkcionár musí zniesť kritiku týkajúcu sa jeho pôsobenia pred rokom 1989. Žalovaný pri svojej obrane argumentoval v podstate aj tým, že otázka, či mali vo svojich funkciách pokračovať sudcovia, ktorí začali pôsobiť pred rokom 1989, je legitímnym objektom verejného záujmu. S tým sa nedá nesúhlasiť, avšak v tomto prípade žalobca nebol kritizovaný za samotnú skutočnosť, že vykonával funkciu i pred rokom 1989, ale bol kritizovaný konkrétne za svoju rozhodovaciu činnosť týkajúcu sa aplikácie § 109 Trestného zákona, ktorá, ako bolo uvedené vyššie, nepredstavovala vecný základ pre kritiku sudcu ako osoby. Kritika sudcu pre nespravodlivé, ale zákonné rozhodnutie vydané v situácii, keď iné spravodlivejšie rozhodnutie vydať nemohol, je samoúčelná a bezdôvodne zasahujúca do práva na ochranu osobnosti sudcu. Prirodzene na novinárov nemožno klásť požiadavku, aby boli expertmi v každej oblasti, o ktorej píšu, a len tam si dovolili vyniesť kritický hodnotiaci úsudok. Preto treba posúdiť, či novinár pri zachovaní bežnej starostlivosti mohol zistiť, že jeho kritika nemá reálny vecný základ. V tomto prípade jednoznačne žalobcu nemôže ospravedlniť laicita autora článku v oblasti práva, nakoľko na podstatné okolnosti, pre ktoré nebolo možné žalobcovo rozhodnutie považovať za nezákonné a už vôbec nie za spáchanie trestného činu, bol autor informovaný niektorými z dotknutých sudcov (nie je v tejto súvislosti právne významné, že konkrétne žalobca na otázky autora článku nereagoval) a do istej miery i ďalšími respondentmi, ktorých odpovede v článku priamo citoval.

15. Pre posúdenie existencie a intenzity zásahu žalovaného do práva na ochranu osobnosti žalobcu nie je podstatný len obsah, ale i forma kritiky - to ako bola kritika prednesená. Ako už bolo uvedené, autor článku zvolil mimoriadne expresívne výrazové prostriedky, a to ako v slovnej, tak i v obrazovej forme. Odvolací súd už vysvetlil, prečo kritike podrobenú rozhodovaciu činnosť žalobcu nemožno považovať za nezákonnú a tým viac ju nemožno považovať ani za zločinnú. Odsudzujúce rozhodnutie vyhlásené žalobcom a spomenuté v článku môže byť vnímané ako nespravodlivé, azda i ako neetické, ale žiadnym rozumným spôsobom z toho nemožno vyvodit', že by išlo o rozhodnutie „zločinné“, a že by žalobca bol zločinec. Netreba osobitne zdôrazňovať, že v právnom ponímaní je zločincom osoba právoplatne odsúdená za zločin, prípustné by mohlo byť takéto označenie v rámci bulvárneho novinárskeho jazyka i pre osobu právoplatne odsúdenú za prečin, pričom žalobca takouto osobou nie je. V širšom (neprávnom) ponímaní býva za zločincu označená nielen osoba právoplatne odsúdená, ale i osoba podozrivá zo spáchania trestného činu, čo znova žalobca nespĺňa. V najširšom možnom ponímaní sa v spoločnosti označenie zločinec používa na označenie osoby veľmi vážne či hrubo porušujúcej právne normy alebo

morálne konvencie spoločnosti. Každým, i právnym laikom, je však pojem zločinec vnímaný primárne ako osoba, ktorá spáchala trestný čin, a nie je dôvod tento pojem použitý v článku účelovo zľahčovať a považovať ho za použitý v jeho oveľa jemnejšom a súčasne zďaleka nie typickom významovom odtienku, keď navyše jeho použitie v tomto jemnejšom význame nepotvrdil ani samotný autor článku vo svojej svedeckej výpovedi.

15.1. Pojem „zločinec“ („Zločinci v talároch?“) bol výslovne použitý iba v nadpise článku. Odvolací súd je oboznámený s judikatúrou najvyšších súdnych autorít, ktorá pripúšťa, že titulok môže byť provokatívny, zveličujúci, nápadný, priťahujúci pozornosť, a to vo väčšej miere, ako samotný článok, a to vzhľadom na jeho úlohu upútať, zaujať čitateľa a prilákať ho k prečítaniu si samotného článku, ale táto funkcia titulku neospravedlňuje jeho až extrémny nesúlad s vecným základom článku, a to aj na značne znížené štandardy, ktoré sa uplatňujú u médií bulvárneho typu. Navyše, aj keby odvolací súd pripustil, že titulok článku „Zločinci v talároch?“ v tomto prípade len mimoriadne extrémne provokuje, v duchu titulku sa nesie aj ďalší obsah článku. Ešte v jeho úvode autor vyslovuje otázku v znení: „Kto bude súdiť tých, čo súdili nevinných?“ Zatiaľ čo titulok článku zakončený otáznikom ešte aspoň pripúšťal polemiku, či ďalej menovaní sudcovia sú zločinci, táto veta už v sebe obsahuje autorovu odpoveď, keď implikuje, že zločinci sú a autor sa už len pýta, kto ich bude súdiť.

15.2. Ďalej v článku za podnadpisom „Paragraf 109“ autor uviedol, že súdna moc sa podieľala na justičných vraždách, vymyslených obvineniach, vopred stanovených rozsudkoch a perzekúciách za absurdné zločiny. Za tým nasleduje v internetovej verzii fotka zo súdneho procesu s P. M. (ktorá je prítomná i v tlačenej verzii, aj keď na osobitnej časti strany venovanej fotografiám) s popisom „P. M.: Nebola zďaleka jedinou obeťou komunistckej justície.“ Následne článok pokračuje hodnotiacim úsudkom, že taký bol aj paragraf Trestného zákona o takzvanom nedovolenom opustení republiky. Takáto konštrukcia článku v jednej línii spája justičné vraždy, vykonštruované obvinenia a vopred stanovené rozsudky charakteristické pre politické procesy v 50-tych rokoch 20. storočia, s perzekúciami za absurdné zločiny, kam autor zaradil i trestný čin ním označený ako nedovolené opustenie republiky (správne Opustenie republiky). Do toho je zakomponovaný spomenutý fotografický odkaz na verejnosti notoricky známy vykonštruovaný politický „monsterproces“ s P. M.O., o ktorom je všeobecne známe, že skončil uložením trestu smrti za trestný čin, ktorý odsúdená nespáchala. V nasledujúcom odseku je uvedené, že okrem obetí zákona [Trestného zákona, ktorý obsahoval uvedený trestný čin] zverejnil ÚPN jeho vykonávateľov - 86 vyšetrovateľov, 158 prokurátorov a 228 sudcov. Celá dotknutá stať článku vyznieva ako škandalizácia „vykonávateľov“ ustanovenia § 109 Trestného zákona ich zaradením medzi „vykonávateľov“ justičných vražd, vymyslených obvinení a vopred stanovených rozsudkov s akcentom na politický režim 50-tych rokov 20. storočia. Postihovanie osôb za trestný čin Opustenie republiky bolo nepochybne zavrhnuteľné, nespravodlivé a v rozpore s ľudskými právami, ale súčasne nie je odôvodnené relativizovať toto porušovanie ľudských práv prirovnávaním k justičným vraždám pre vykonštruované trestné činy z 50-tych rokov 20. storočia. O tom, že autor článku nemal ani snahu o vecnú a primeranú kritiku, svedčí aj jeho vysporiadanie sa s vysvetlením danej problematiky v reakcii sudcov Najvyššieho súdu SR na jeho novinársky dopyt. K tejto reakcii, ktorú v článku reprodukoval v znení: „Nebola ústavne daná úprava prednosti medzinárodnej zmluvy pre zákonom... nemožno teda stotožňovať povinnosť sudcu, ktorý bol viazaný zákonom, a povinnosť štátu splniť svoje medzinárodnoprávne záväzky“, autor článku dodal: „Ide teda len o zdrap papiera a perzekvovaným obetiam sa vlastne nič hrozné nestalo?“ Nič také však ani pri najextenzívnejšom možnom výklade z reakcie sudcov najvyššieho súdu nie je možné vyčítať. Nijako to nezľahčuje ani (opätovné) použitie otáznika na konci danej vety. Táto rečnícka otázka predstavuje hodnotiaci úsudok nemajúci žiaden základ v hodnotených skutočnostiach. Za predmetné vyjadrenie sudcov Najvyššieho súdu SR konkrétne a vecne popierajúce základnú premisu článku, teda že by sudcovia odsudzujúci páchatel'ov trestného činu Opustenie republiky konali protiprávne (či až zločinne), bola autorom článku daným sudcom bez logického podkladu pripísaná bagatelizácia následkov trestania odsúdených osôb a toto vyjadrenie tak vlastne bolo použité proti týmto sudcom. Autor článku sa s vytknutým nedostatkom vecného podkladu pre ním produkovanú kritiku nevyrovnal upravením tejto kritiky tak, aby zodpovedala existujúcu vecnému základu, ale len pokusom o prekrytie nedostatku jej vecného podkladu. Celkové spracovanie článku v ňom potom odvolaciemu súdu v podstate neumožňuje vidieť iný zmysel, ako je škandalizácia v ňom menovaných sudcov.

15.3. V tejto súvislosti odvolací súd poukazuje na to, že v článku sú na viacerých miestach hodnotiace úsudky autora prezentované formou rečníckych otázok. Skutočnosť, že niektoré z najproblematickejších

pasáži článku sú zakončené otáznikom, použil na svoju obranu i žalovaný. Tvrdil tiež, že účelom článku bolo prispieť k verejnej diskusii na tému článku. K tomu treba uviesť, že aj rečnícka otázka predstavuje vo svojej podstate hodnotiaci úsudok. Použitie rečníckej otázky nedáva autorovi takpovediac licenciou na prednesenie akéhokoľvek hodnotiaceho úsudku, aj takého, ktorý nemá žiaden vecný základ. Použitie otázky síce môže v určitom kontexte implikovať, že autor pripúšťa pochybnosti o svojom úsudku, v inom kontexte však rečnícka otázka môže byť len literárny prostriedok na zdynamizovanie textu a pochybnosť o výpovedi v nej obsiahnutej z nej vyplývať nemusí. Aj v prvom prípade sa však pri kritike prednesenej takouto formou vyžaduje, aby obsah rečníckej otázky predstavoval aspoň jednu z viacerých možností, ako vecný základ pre kritiku vykladať či chápať.

15.4. Z vyššie uvedeného vyplýva, že nemožno akceptovať obranu žalovaného, že pojem zločinec bol použitý iba v expresívnom titulku, nakoľko v kriminalizujúcom tóne sa nesie podstatná časť obsahu článku a je v ňom tiež bezdôvodne spochybňovaná zákonnosť rozhodovacej činnosti dotknutých sudcov. Odvolací súd poznamenáva, že dokonca ani keby sudca rozhodol v rozpore s právom, táto samotná skutočnosť neznamena, že spáchal trestný čin. V súdnej praxi je bežné, že dochádza v rámci bežného inštančného postupu k revízií súdnych rozhodnutí na základe odlišných právnych názorov. K takejto situácii došlo i v teraz vedenom konaní, kedy sa odvolací súd nestotožnil s právnym posúdením veci súdom prvej inštanície, napriek tomu zjavne nie je namieste nazvať dotknutého sudcu súdu prvej inštanície zločincom. Tým viac potom nie je takéto označenie adekvátne v prípade sudcu, ktorý rozhodol zákonne.

16. Skutočnosť, že článok mal kriminalizovať dotknutých sudcov nakoniec potvrdil i sám jeho autor vo svojej svedeckej výpovedi, keď konštatoval, že pokiaľ je legislatívne dané, že bývalý režim bol zločinný, tak niekto tie zločiny musel páchať, a tiež že publicistika považuje totalitné režimy za zločinné a on si myslí, že zločinné režimy musia mať aj svojich páchatel'ov. Legislatívne deklarovanie, že komunistický režim bol zločinný, však nemožno zamieňať s vyvodením trestnej zodpovednosti u konkrétnych osôb. Deklaráciu uvedenú v preambule zákona č. 125/1996 Z. z., podľa ktorej komunistický systém okrem iného na dosiahnutie svojich cieľov neváhal páchať zločiny, umožňoval ich beztrestné páchanie a poskytoval neoprávnené výhody a ochranu tým, ktorí sa na zločinoch a perzekúciách podieľali, treba vykladať v súlade s § 7 tohto zákona, podľa ktorého zodpovednosť a spoluzodpovednosť na spáchaných zločinoch je založená na zásade individuálnej zodpovednosti tých, ktorí sa trestných činov dopustili. Nemožno prijať logickú skratku, na základe ktorej by každá osoba určitým spôsobom činná počas komunistického režimu bola automaticky považovaná za zločincu. Je úplne legitímne, že verejnosť alebo jej časť nesúhlasí s tým, že niektorí sudcovia, ktorí boli vo svojich funkciách i pred rokom 1989, v nich zotrvali aj naďalej, a môžu dokonca spochybňovať morálnu integritu takýchto sudcov, avšak medzi nemorálnym správaním a zločinom je podstatný pojmový rozdiel. Verejne v médiu s pomerne širokým okruhom čitateľov, akým týždenník F. X. T. nepochybne je, označiť bezdôvodne kohokoľvek či už výslovne alebo v zjavných náznakoch za zločincu, predstavuje hrubý zásah do jeho osobnej integrity a tento zásah je ešte výraznejší u osoby sudcu, pre ktorého je bezúhonnosť základným kvalifikačným predpokladom na výkon jeho funkcie. Právo osoby, aby nebola bezdôvodne, resp. na vecnom podklade, z ktorého daný záver nemožno vôbec vyvodit', kriminalizovaná, prevažuje nad právom na slobodu prejavu.

17. Odvolací súd však považuje za potrebné zdôrazniť, že napriek tomu, že v základe považuje nárok uplatnený žalobcom za daný, nemôže sa stotožniť s jeho argumentáciou prednesenou na podporu svojej žaloby ako celkom. Žalobca netvrdil len to, že jeho rozhodovanie bolo v súlade s vtedy platnými zákonmi a ústavou, ktorá neustanovovala prednosť medzinárodných zmlúv pred zákonom, ale zašiel až tak ďaleko, že uviedol svoj právny názor, podľa ktorého trestný čin Opustenia republiky podľa § 109 Trestného zákona nebol v rozpore s medzinárodnou zmluvou, konkrétne s článkom 12 ods. 2 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach, ktorý ustanovoval všeobecné právo slobodne opustiť ktorúkoľvek krajinu, aj svoju vlastnú; a to s poukazom na nasledujúce ustanovenie článku 12 ods. 3, podľa ktorého vyššie spomenuté práva nepodliehajú žiadnym obmedzeniam okrem tých, ktoré ustanovuje zákon a ktoré sú nevyhnutné pre ochranu národnej bezpečnosti, verejného poriadku, verejného zdravia alebo morálky alebo práv a slobôd druhých a ktoré v súlade s ostatnými právami uznanými v tomto pakte. Nedá sa pochybovať o tom, že ochranou národnej bezpečnosti či verejného poriadku argumentoval i samotný komunistický režim pri obmedzovaní práv a slobôd občanov, avšak skutočnosť bola taká, že všetky tieto obmedzenia mali za cieľ ochranu nelegitímneho a nedemokratického komunistického režimu a zabezpečenie hegemonie totalitnej komunistickej strany. Tieto obmedzenia teda v žiadnom prípade nespádali pod režim článku 12 ods. 3 Medzinárodného

paktu o občianskych a politických právach a vykladať ich takto je prejavom nepochopenia alebo dezinterpretovania politického, spoločenského i právneho poriadku, ktorý v tomto štáte panoval do roku 1989. Odsúdenie občanov za trestný čin Opustenie republiky bolo z pohľadu sudcov podľa vtedajšieho právneho poriadku legálne, nakoľko súdy pri svojej rozhodovacej činnosti boli viazané ústavou a zákonmi a naopak neboli viazané medzinárodnými zmluvami. To však neznamená, že trestanie občanov za trestný čin Opustenie republiky nebolo problematické z pohľadu štátu. ČSSR tu postupovala v priamom rozpore so svojimi medzinárodnoprávnymi záväzkami i s prirodzenými právami ľudí. Právny poriadok ČSSR bol v tomto a v mnohých iných aspektoch v rozpore s ľudskými právami, morálkou i spravodlivosťou, preto i formálne legálne konanie vtedajších štátnych orgánov možno hodnotiť v mnohých prípadoch ako prinajmenšom neetické.

17.1. Žalobca tiež pomerne obsiahlo argumentoval v súvislosti s otázkou legality postupu ÚPN, ktorý zostavil a zverejnil zoznam sudcov (ale i prokurátorov a vyšetrovateľov), ktorí sa podieľali na trestnom stíhaní osôb, ktoré sa dopustili trestných činov podľa § 109 a § 110 Trestného zákona. V tomto prípade súd prvej inštancie správne skonštatoval, že žalovaným v tomto konaní nie je štát, resp. ÚPN, preto súd ani prejudiciálne nie je oprávnený skúmať zákonnosť postupu tohto štátneho orgánu. Spochybňovanie súladu zverejnenia daného zoznamu ÚPN so zákonom nie je opodstatnené ani ako súčasť argumentácie žalobcu vo vzťahu k údajnému nesplneniu si „novinárskej povinnosti“ žalovaným (resp. autorom článku) overiť si legálnosť informácií, z ktorých vychádzal. Novinári nemajú právnu, ale v zásade ani etickú povinnosť overovať pravdivosť informácií, ktoré sú poskytnuté alebo zverejnené štátnymi orgánmi. Každý, nielen novinár, sa môže dôvodne spoľahnúť na to, že informácie poskytované štátnymi orgánmi sú pravdivé a ich sprístupnenie je zákonné a nikto nemá povinnosť si správnosť a zákonnosť sprístupnených informácií overovať.

18. Odvolací súd s poukazom na vyššie uvedené vychádzajúc z výsledkov vykonaného dokazovania súdom prvej inštancie zastáva názor, že k zásahu do osobnostných práv žalobcu inkriminovaným článkom došlo. Avšak vzhľadom na materiálnu nevykonateľnosť žalobcom uplatneného žalobného petitu v časti morálnej satisfakcie formou ospravedlnenia bolo potrebné rozhodnutie súdu prvej inštancie zrušiť.

18.1. V prípade morálnej satisfakcie ide o odčinenie spôsobenej nemajetkovej ujmy takými istými alebo podobnými prostriedkami, akými bola táto ujma vyvolaná, napr. uverejnenie opravného článku alebo doplňujúcej informácie, verejného ospravedlnenia najčastejšie v tlači, rozhlase alebo televízii, resp. neverejné ospravedlnenie napríklad súkromným listom. Aká forma a obsah ospravedlnenia bude primerané, závisí od posúdenia konkrétnej veci súdom, ktorý pri posúdení formy a obsahu ospravedlnenia je viazaný žalobným petitom. Bez jednoznačného vymedzenia akým spôsobom má byť morálne satisfakcia vykonaná nie je žaloba spôsobilým predmetom súdneho konania. Pokiaľ všeobecný súd napriek tomu o žalobe meritórne koná a rozhodne, poskytne tým súdnu ochranu niekomu, kto o ňu predpísaným spôsobom nepožiadala.

18.2. Vzhľadom na uvedené odvolací súd dospel k záveru, že v časti morálnej satisfakcie formou ospravedlnenia je žalobný petit nevykonateľný, nakoľko z neho najmä nie je zrejmé akým spôsobom sa má žalovaný žalobcovi ospravedlniť t.j. akým spôsobom a formou by malo byť ospravedlnenie žalovaným vykonané.

19. Z vyššie uvedených dôvodov odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie z dôvodu nesplnenia procesných podmienok (neodstránenia väd petitu) v zmysle § 389 ods. 1 písm. a/ C.s.p. zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

20. V ďalšom konaní bude súd prvej inštancie povinný riadiť sa názorom odvolacieho súdu, ktorým je podľa § 391 ods. 2 C.s.p. viazaný. Bude úlohou súdu prvej inštancie postupom podľa § 129 C.s.p. vyzvať žalobcu na odstránenie väd petitu, a to v jeho prvej časti týkajúcej sa ospravedlnenia. Petit požadovaný žalobcom musí byť vykonateľný, je ho preto potrebné doplniť a opraviť tak, akým spôsobom a formou by malo byť ospravedlnenie žalovaným vykonané. Po odstránení väd petitu vzhľadom na vyslovený právny názor odvolacieho súdu bude povinnosťou súdu prvej inštancie vo veci opätovne vo veci rozhodnúť a to o celom uplatnenom nároku. Odvolací súd len dodáva, že nakoľko sa súd prvej inštancie vo svojom rozsudku zaoberal iba opodstatnenosťou žalovaného nároku čo do základu, a prevažne základu nároku sa týkali i argumenty strán sporu v odvolacom konaní, nepovažoval odvolací súd za vhodné zaujímať

stanovisko k náhrade nemajetkovej ujmy (v ktorej časti je petit vykonateľný) bez toho, aby strany sporu dostali adekvátny priestor na uplatnenie prostriedkov procesného útoku a procesnej obrany vo svetle právneho posúdenia základu žalobcovho nároku ako daného. V novom rozhodnutí nesmú absentovať dôvody rozhodnutia, rozhodnutie musí byť presvedčivé a preskúmateľné a musí mať všetky náležitosti v zmysle § 220 C.s.p. s tým, že musia byť riadne zdôvodnené všetky výroky rozhodnutia, t.j. každý výrok musí mať svoj obsah v odôvodnení.

21. V novom rozhodnutí súd prvej inštancie rozhodne aj o náhrade trov odvolacieho konania (§ 396 ods. 3 C.s.p.).

22. Toto rozhodnutie bolo prijaté senátom Krajského súdu v Bratislave pomerom hlasov 3:0 (§ 3 ods. 9 zák. č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších zákonov, § 393 ods. 2 C.s.p.).

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 C.s.p.).

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,

b/ ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,

c/ strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,

d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,

e/ rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo

f/ súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

a/ pri riešení ktorej sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu,

b/ ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo

c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 C.s.p.).

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 nie je prípustné, ak

a/ napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,

b/ napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,

c/ je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvo pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a/ a b/ (§ 422 ods. 1 C.s.p.).

Dovolanie môže podať strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 C.s.p.).

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii (§ 427 ods. 1 prvá veta C.s.p.).

Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 2 C.s.p.).

Dovolať musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 C.s.p.).

Povinnosť podľa odseku 1 neplatí, ak je

a/ dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,

b/ dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná, má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,

c/ dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná, má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods.2 C.s.p.).

Dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 C.s.p.).

Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 C.s.p.).

Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 C.s.p.).

Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 C.s.p.).